

DOMOLJUB

Izbaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročnina, reklamacije in inzerati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Štev. 25.

V Ljubljani, dne 17. junija 1908.

Leto XXI.

Razprava o pospeševanju vinogradništva v državnem zboru.

(Konec.)

Sedaj preidem na mojo ožjo domovino, namreč na Kranjsko. Omenil sem že, da je od cele vinogradne površine od 11 tisoč 600 hektarov že 11.270 ha okuženih, od teh pa 9300 ha popolnoma uničenih. Doslej se je na Kranjskem na novo nasadilo okrog 4200 ha vinogradov, izmed katerih pa se je moglo 1033 ha le s pomočjo dežele in države prenoviti. Sme se torej trditi, da je vinogradništvo pri nas še na slabem. Marsikaj se je res že zgodilo za njega povzdigo, toda treba je še mnogo storiti v ta namen. Dežela kranjska je pri svojih slabih financah storila kar je pač mogla. V temu delovanju jo je oviralo seveda tudi to, da je več let vladala v deželnem zboru obstrukcija, vsled česar se ni moglo dovoljevati sredstev za prenovljenje vinogradov in podpor za vinogradništvo sploh. Radi tega tudi država ni mogla zadnja leta, posebno leta 1904 in 1905, dati nobenega vinarja za ta namen. Šele leta 1906 je zopet dala država 40.000 kron brezobrestnega posojila. Priznam pač, da je država doslej spolnila svojo dolžnost, kolikor je mogla, toda prosim visoko vlado, naj tudi v bodoče ne pusti v nemar naše vinogradništvo na Kranjskem, in naj tudi zanaprej daje brezobrestna posojila v višji meri kot doslej, in naj pri vračevanju teh posojil jemlje ozir na razmere dotičnega dolžnika. Prosim sploh visoko vlado, naj pri izterjanju teh posojil ne ravna prestrogo, narobe pa naj se izplačevanje dovoljenih posojil vrši vsekako hitreje kakor se je doslej.

Novi dosedanji nasadi na Kranjskem niso še dosegli vrhunca svoje naloge, vla-

da še velika negotovost in nejasnost glede sorte trt, katero naj sadimo.

Na Dolenjskem n. pr. še nimamo nobenega enotnega vinskega tipa. Naš domači dolenski cviček moral bi se zboljšati, da ga obračtajo tudi širši krogi. Tudi v kletarstvu smo še zelo zadaj. V teh smerih bi prosil vlado, naj stori, kar je v nje moči, in pod nje vplivom, da se vinarstvo kvalitativno in kvantitativno dvigne.

Glede Kranjske imel bi še nekaj posebnih želja, za katere prosim visoko vlado, naj jih vzame v poštev in jih izpolni:

1. Sedaj obstoječe državne trtnice je vse še obdržati;

2. v sodnih okrajih Trebnje, Žužemberk, Mokronog in Radeče naj bi se napravil po en vzorni in poskusni vinograd, ne pod pol orala veliki, da se ljudstvu kaže, kako je pravilno saditi in katere sorte trt je cepiti itd.;

3. s podpiranjem društvenih trtnic, ki bi se ustanovile še v Št. Janžu, Št. Rupertu in v Trebnjem, naj bi se vinogradništvo pospeševalo z oddajanjem cenih cepljenih trt, ker so ti kraji večinoma premrzli za zeleno cepljenje;

4. v drugih krajih, najbolje v sodnem okraju Rudolfovo, na Trški gori, bi bilo napraviti poskusen vinograd z različnimi domačimi in tujimi sortami v večjem štilu, da se opazuje lastnosti raznih zlahtnih trt zlasti glede križanja med seboj in pa glede vina, ki se ga bi pridelalo iz njih itd.;

5. enak poskusni vinograd, kakor na Trški gori pri Rudolfovu, napravilo naj bi se v Belikrajini, najbolje v Semiču, ker bi se v onih sedaj od svetovnega prometa tako oddaljenih krajih lahko pridelovalo najboljše vino na Kranjskem, kar zdaj vsled starokopitnosti ljudstva še ni mogoče;

6. državno klet v Rudolfovu bilo bi povečati in z najmodernejšimi stroji opre-

miti, da bi se moglo tamkaj s še večjim uspehom kot doslej obdržavati kletarski poduk in obiskovalcem kazati najmodernejše kletarstvo;

7. ustanovitev vinarskih zadrug, ki bi se naj pečale z vinsko kupčijo, bilo bi pospeševati. Take zadruge in zadrugne kleti ustanoviti bi bilo razun Vipave, kjer že dobrodelno obstoji, tudi v Krškem, v Rudolfovu in v Metliki.

Govornik potem pojasnjuje vinogradniške razmere na Goriškem in opozarja vlado, kaj bi tamkaj imela v prosep te panoge kmetijstva storiti, potem pa nadaljuje:

Jaz sem meseca julija lanskega leta stal predlog, v katerem sem pozival vlado, naj ona brezobrestna državna posojila, ki jih je dala vinogradnikom v letih 1892 do 1896, odpíše. O tem predlogu se je obravnavalo v vinarskem odseku in se ga je konečno zavrnilo, kar z največjim obžalovanjem konstatujem. Saj bi država ne imela tolikošne izgube, ker bi specijelno n. pr. na Kranjskem bila odpisala morda le okrog 100.000 K. Svote iz drugih dežel pa mi niso znane. A moj predlog je bil tako sestavljen, da bi bil veljaven tudi za vse druge vinorodne kronovine.

Ta predlog nameraval sem danes potom resolucije tukaj obnoviti. Ker pa že iz vinarskega odseka vem, kakošno stališče zavzema vlada proti temu predlogu in kakega mnenja so glede njega razne stranke, zato raje to opustim.

Konečno pa še enkrat vladi gorko na srce položim, naj ne pušča v nemar vinogradništva v Avstriji in osobito na jugu Avstrije, marveč naj ga po vsej možnosti in moči in v polnem obsegu svoje vplivnosti podpira in pospešuje!

Političen pregled.

DEŽELNI ZBORI.

Kranjski deželni zbor

se snide drugi teden, da reši volivno reformo. V ponedeljek je zboroval permanentni ustavni odsek.

Tržaški deželni zbor

zboruje 19., 20. in 21. t. m. da reši volivno reformo. Za gotovo se smatra, da deželni zbor sprejme kompromisno reformo z volivno dolžnostjo vred, ki jo zahteva vlada.

Češki deželni zbor

se skliče 15. julija na kratko zasedanje.

• • •

DRŽAVNI ZBOR.

Davek na žganje.

Država in dežele rabijo vedno več denarja, ker so stroški vedno večji. Ta denar pa mislijo dobiti s povišanjem davka na žganje. Poviša se za 50 kron, tako da bo znašal 140 kron. Ta davek se bo porabil deloma kot prispevek deželnim financam. Kranjska dežela bo dobila sedaj od tega denarja 1 milijon 300.000 kron, dočim je dosedanj prispevek znašal le 868.000 kron.

Ta načrt pa pred poletnimi počitnicami ne pride pred zbornico. Splošno se namreč sodi, da gre zbornica na počitnice, ko reši proračun. To pa se zgodi, kakor upajo, do 23. junija.

Železnice.

Liberalna vlada je za časa svojega gospodstva storila veliko napako, da je poprodala skoro vse železnice zasebnim družbam. Pač pa je bila toliko nespametna, da je podpirala tiste zasebnike, ki so gradili železnice, in jim garantirali za obresti. Tako se je zgodilo, da je država imela v enem letu 13 milijonov primanjkljaja pri železnicah, dasi ni imela nobene. — Sedaj vlada, pritiskana po ljudskih zastopnikih, zopet teži za tem, da se kolikor mogoče mnogo železnic podržavi. To teženje je opravičeno, ker je znana slaba uprava zasebnih železnic in pa velika draginja na njih. Podržavila se je že »češka severna železnica«; železniški minister dr. Deršata je izjavil, da bodo tej sledila še druga podržavljenja. Izjalovila so se za enkrat pogajanja o podržavljenju južno-severne nemške železnice.

Brambeni odsek.

Brambeni odsek nadaljuje razpravo o načrtu zakona, ki določa podpore družinam rezervistov. § 3. določa visokost podpore. Poslanci so predlagali šest izprememb. Za predlog, naj iznaša družinska podpora najmanj 1 krono na dan, je glasovalo 14 članov, proti 11.

Izpremembra o vojaških pritožbah.

Vojaške pritožbe so bile doslej skoro toliko kot nemogoče. Veljalo je določilo, da se sme vojak pritožiti le ob pomladanski paradni inspekciji naravnost pri brigadirju. Bili so pa le redki, ki so se upali pritožiti. Sedaj pa se to izpremeni. Zdaj ima vsak vojak pravico, da se pritoži, ali pa prosi vsak čas, brez predpisane službene poti, ustmeno in neposredno pri pododdelkovem raportu. Vojakova prošnja, da se pošlje prošnja brigadnemu poveljniku, se mora vsak čas in takoj uslišati. Pritožiti se mora vojak tekom treh dni. Pritožbo mora vsak sam utemeljiti in samostojno zastopati.

Za otroško varstvo.

Na Dunaju se je sestavila komisija, ki ima nalogo vplivati na to, da se za otroke bolj poskrbi, kot doslej. — V seji ministrski predsednik Beck naglašal, da ne zadostuje vedno skrb starišev za otroke. Posebno velja to pri sirotah. Poleg sirot imamo pa še bolne otroke, take, s katerimi ravna grdo, in zanemarjene otroke. Zasebno in državno pravo je v tem oziru zelo pomanjkljivo. Država naj vzpodbuja, vodi in organizira in varuje otroka z dejanskim varstvom za otrokov telesni in duševni razvoj. — Sklenili so končno, naj se izvoli izvrševalni odbor, ki izdelaj poslovnik zase in za veliko komisijo. Pri tem naj se ozira na zastopnike posameznih dežel in narodnosti. Zastopane naj bodo tudi ženske.

Dunajske banke so nakazale za otroško varstvo vladi 500.000 kron, baron Albert Rotšild pa 100.000 kron.

Rešitev tega vprašanja bo najlepši spomenik za cesarjev jubilej.

Cesarjev jubilej.

Tuje države so počastile cesarjev jubilej s tem, da so prišli vladarji ali njih odposlanci osebno častitati našemu cesarju. Vrh tega obiščejo nekatera tuja brodovja Pulj, tako angleška mornarica, kakor tudi mnogih drugih držav, odkoder se mornariški poveljniki podajo na Dunaj cesarju častitati.

• • •

BAN RAUCH NA DUNAJU.

O Rauchu se sedaj nekaj časa ne govori mnogo. Zdi se, da bo le ostal in nadaljeval svojo protihirvaško politiko. Te dni je bil v avdienci pri cesarju. Cesar je dovolil 6.000 kron za nakup slik domačih umetnikov za zagrebško moderno akademijo. Rauch se je razgovarjal z Aehrenthalom o srbskem vprašanju na Hrvaškem.

HRVATSKI SABOR SKLICAN?

V Zagrebu se govori, da utegne v kratkem biti sklican hrvatski sabor. S tem da je zadovoljen tudi ban Rauch, toda le pod pogojem, če koalicija sprejme nasvet ministrskega predsednika Wekerla, da se namreč obrne do njega, da bi on vodil pogajanje med koalicijo in banom Rauchom,

češ, da je samo na ta način mogoče delovanje sabora. »Hrvatstvo« misli, da ni izključeno pomirjenje med banom Rauchom in hrvatsko-srbsko koalicijo.

NAMERAVAN ATENTAT NA NEMŠKEGA CESARJA.

»Bohemia« poroča, da se je na Dunaju nameraval proti nemškemu cesarju Viljemu, ko je prišel obiskat cesarja Franca Jožefa, atentat. Dve dami, ki sta bili med gledalci, sta se sumljivo vedli. Predno je prišel voz mimo, je ena izmed njih segla v žep, pa so jo detektivi prišli. V žepu je imela bombo.

DENARNE ZADREGE SRBSKEGA KRALJA.

Ne samo delavcu ali kmetu, ampak tudi cesarju ali kralju včasih zmanjka denarja. Srbski kralj sedaj skuša to resnico. Nima denarja. Da si pa opomore, išče bodisi sebi ali svojemu sinu kako ameriško bogatinko za ženo. Poizkusili so pri neki bogati Američanki v Londonu, a se je pogajanje razbilo, ker se je stvar prenateno obesila na veliki zvon. Oh škoda!

SESTANEK RUSKEGA CARJA IN ANGLEŠKEGA KRALJA.

Ruski car in angleški kralj sta se sešla na cesarski ladji »Standard«. Tam sta imela tudi obed, pri katerem je car napil kralju ter naglašal, da se po sestanku še bolj utrdijo močne vezi, ki vežejo obe vladarski rodovini. Ugodno so se zadnja leta rešila mnoga vprašanja za Rusijo in Anglijo. Dasi dogovori še niso popolni, bodo le razširjali dobro voljo in medsebojno zaupanje.

Ruski car je imenoval angleškega kralja Edvrada za admirala ruske mornarice, kdaj Edvard pa ruskega carja za admirala angleške.

NOVA ZAROTA PROTI PORTUGALSKEMU KRALJU.

Policija je zaprla več članov zarote, naperjene proti kralju Manuelu. Zarotnikov je toliko, da ne zadostujejo dosedanje ječe. Kraljevo palačo stražijo. Anarhisti, ki so bili prijeti v glavnem mestu Lizboni, izjavljajo, da niso v nikaki zvezi z zadnjimi lizbonskimi dogodki.

BELGIJSKA KMEČKA ZVEZA.

Belgijska kmečka zveza je jedna izmed najmočnejših svoje vrste. Te dni je imela v Lovanju svoj občni zbor, ki sta se ga udeležila tudi belgijski ministrski predsednik in železniški minister.

Število članov se je pomnožilo v zadnjih štirih letih za 17.137 članov. Zveza prodaja kmečke potrebščine članom za nižane cene. Prodali so umetnih gnojil za 66 milijonov 285 tisoč kg za 7 milijonov 17 kron; prodajajo se tudi kmečki stroji. Osrednja kreditna blagajna razpolaga s šest in pol milijona kronami. Oddelek za zavarovanje proti požarom je izdal 1279 novih polic, na premijah se je vplačalo 88

tisoč 558 kron, izplačalo pa 61.000 kron. Oddelku za živli, zavarovanje se je vplačalo 7757 kron. Napreduje tudi zavarovanje živine in delavsko zavarovanje z ozirom na nezgode. — Tako v industrijski Belgiji!

BOJ MED BELIMI IN ZAMORCI V OKLAHOMI.

V Oklahomi sta umorila dva zamorca čerifa Garrisona. Morilca sta ušla s pomočjo drugih zamorcev. Begunce je zasledovala policija. Zamorci so se utrdili v gorah. Imeli so dovolj orožja. Vnela se je večurna pravcata bitka. Končno so beli premagali zamorce. Zamorci so imeli 13, beli pa šest mrličev. Več zamorcev je ušlo in hujska zdaj zamorce, nj se upro. Polotaj je resen.

TEČAJ ZA IZOBRAZBO BOLNIŠKIH STREŽNIC NA DEŽELI.

Vsako ve, kako revni in zapuščeni so navadno naši bolniki na deželi. Prepuščeni so samim sebi, brez pomoči in prave postrežbe. Obstoječe bolnišnice v tej sili ne morejo pomagati, ker jih je premalo in so tudi pogosto preveč oddaljene. Edina uspešna pot je ta, da se našim vrlim in poštenim dekletom dá priložnost se strokovno izobraziti v bolniški postrežbi, ki bi potem kot strežnice v svojih župnijah izvrševale ljudomilo delo. Ta način se je že dobro obnesel na Tirolskem in Štajerskem in gotovo se bode tudi pri nas. Kto hoče Vincencijeva družba za Kranjsko letos meseca avgusta v Ljubljani prisediti učni tečaj za bolniške strežnice. Trajal bode štiri tedne. Poučevali bodo štirje gg. zdravniki in hkrati bodo vsak dan praktične vaje v deželni bolnišnici. Rok je brezplačen. Le za hrano in stanovanje med tečajem je treba za vsako udeleženko vplačati 60 kron. Nekatere občine in hranilnice (Trnovo, Dobropolje) so za udeleženke iz svojih okrajev že ustanovile pri tem tečaju nekaj mest, da se bode mogla dekleta brezplačno sprejeti. Naj bi jih še druge občine in hranilnice posnemale! Dekleta, zlasti ve, ki ste v Marijinih družbah ali tretjem redu, posvetite se delu bolniške postrežbe v svojih župnijah. Olajšale bodete s tem silno mnogo trpljenja, izvrševale plemenito krščansko delo usmiljenja in si pridobite veliko zasluženja. Tiste, ki ste voljne in sposobne za tako delo, se oglasite pri svojih gospodih župnikih. Vse prijave in darove za nameravani učni tečaj pa sprejema č. g. Josip Gruden, profesor bogoslovja v Ljubljani.

Izobrazbi.

Kako je nastala naša avstro-ogrska monarhija.

(Pogled v preteklost naše države.)

Letošnjo zimo v decembru bo minulo šestdeset let, kar je naš cesar kot osemnajstletni mladenič vzel v roke krmilo

razburkane Avstrije. Ob ti priliki se bodo obhajale velikanske slavnosti. Pisalo se bode o vladarju, o vladarski hiši, o cellem cesarstvu. Najrazličnejši spomini bodo navdajali narode širne države. Tisočletna slavnost minulost našega cesarstva bo predmet tihemu razmišljanju, ostremu presojanju. Marsikako proroško oko bo hotelo tedaj prodreti skozi oblake negotovosti, da zazre bodočnost Avstrije.

Tudi za nas je potrebno, da dobimo vsaj površno sliko o dogodkih, ki so bili važni za razvoj naše države. Večkrat se čuje o nekdanjem preseljevanju narodov, o mnogih vojnah v srednjem veku, o verskih bojih, tridesetletni vojni, o ogrskem, hrvatskem, češkem in poljskem kraljestvu itd. Da bodo bralci »Domoljuba« na jasnem o teh rečeh, hočem podati kratko razpravo, kako in kedar da je nastala naša monarhija.

Kdor ni zastoj trgal hlače po šolskih klopih, bo vedel, da je naša država razdeljena na dva dela. En del bi se imenoval Avstrija, ali dežele tostran Litve, drugi pa Ogrsko, ali Zalitvansko. Avstrija sama zase se pa zopet deli v več dežela, med katerimi so največje in najimnetnejše češko kraljestvo, gališka kraljevina, obe nadvojvodstvi Avstrija pod in nad Anizo, Moravsko, Štajersko, Tirolsko s Predarliskim in druge manjše dežele, Kranjsko, Koroško, Primorsko, Dalmacija, Šlezija, Bukovina in Solnograško. Ogrske dežele so: Ogrsko, Sedmograško (ali Zalesse), hrvatsko kraljestvo in mesto Reka z okolico. Poleg tega vlada cesar tudi še Bosno in Hercegovino.

Katera od teh dežela je torej mati, ali glavna dežela, ki je druge dežele zbrala okrog sebe, da je nastala na ta način sedanja velika država? Zibel našemu cesarstvu je tekla na današnjem Nižje-Avstrijskem.

Pred več kot tisoč leti so si nemški cesarji skušali zavarovati meje svoje države s tem, da so na mejah ustanavljali takojimenovalne mejne grofije. To deželo so dali pod oblast kakega grofa, ki je smel imeti vojakov toliko, kolikor jih je pač mogel vzdržati, da je čuval mejo in bil za vsak hip pripravljen. Taka mejna grofija je bila tudi sedanja Nižja Avstrija, katero so pred tisoč leti imenovali Vzhodno marko. Cesar Oton jo je leta 976 ustanovil in dal grofom Babenberškim. Naloga te mejne grofije je bila varovati nemško cesarstvo pred navali Madjarov, ki so takrat divje razsajali in pustošili povsod, kamor so jih dovedla kopita njihovih konj.

To mejno grofijo so torej imeli Babenberžani, ki so si polagoma pridobivali nove zemlje in širili svojo oblast. Vsled svoje pametne politike so se znali prikupiti nemškim cesarjem, ki so leta 1156 povzdignili mejno grofijo v vojvodstvo in dali Babenberžanom novih pravic. Vojvoda Leopold Babenberški je sklenil tudi s štajerskim vojvodom dedno pogodbo, vsled katere je podedoval po smrti štajerskega vojvoda njegovo deželo. To se je zgodilo leta 1192. Vzhodno marko so začeli nazivati Avstrija, njene vojvode — avstrijske vojvode. Sedaj so torej ti av-

strijski vojvode imeli pod svojo oblastjo poleg prvotne svoje dežele tudi Štajersko. Zadnji vojvoda iz hiše Babenberžanov, Friderik II. je še precej razširil meje Avstrije. Njegova moč je rastla. Imel bi postati celo kralj avstrijski, ali v bitki ob reki Litvi je padel in z njim je izumrl rod Babenberžanov leta 1246.

Dolgo so se prepirali, kdo bode naslednik Friderikov, ali niso se mogli zediniti. Za nekaj let je bil sicer češki kralj Otokar gospod na Avstrijskem in Štajerskem, ali že mu je novoizvoljeni nemški kralj Rudolf Habsburški vzel te dežele in jih podelil svojim sinovoma na državnem zboru v Augsburgu leta 1282. Ker sta imela tudi posestva na Kranjskem, sta postala tudi kranjska vojvoda. Tega leta je torej prišla naša vladarska rodbina habsburška na avstrijski prestol. Domačini so se tem novim vojvodom sicer puntali, ali železna moč Albrehta I. jih je pokorila.

Kakor njegov oče Rudolf, je bil tudi Albreht nemški kralj. Po njegovi smrti so nekateri velikaši zopet njegovega sina Friderika hoteli imeti za kralja nemškega, ali sreča ni hotela, da bi se to zgodilo. Izvoljen je bil za cesarja Ludovik Bavarski, s katerim se je pa avstrijski vojvoda dolgo hojeval. Slednjič sta se vendar pogodila, ker jima je grozila nevarnost od češkega kralja, in sklenila, da dobijo Habsburžani Koroško in kos Tirol, ostalo Tirolsko pa cesar Ludovik. Ko je koroški vojvoda leta 1335 umrl, podeli cesar res, kakor je bilo dogovorjeno, Koroško in kos Kranjske in Tirolske avstrijskemu vojvodu, ostale Tirole si je pa hotel sam vzeti. A ni šlo. Hči umrlega koroškega vojvode si je pridobila pomoč cesarjevih nasprotnikov in se obdržala na prestolu Tirolske. Cesarju je torej izpodletelo. Moč avstrijskih vojvod je tako narastla, da je vojvoda Rudolf IV. cesarski hiši kar pred nosom izmaknil Tirolsko. Pozimi leta 1362. je odpotoval v tirolske gore in po novem letu 1363. se mu je posrečilo, da mu je tirolska vladarica Margareta odstopila svojo deželo proti odkupnini.

Po teh pridobitvah je bila oblast habsburška že zelo velika. Češka in ogrska kraljeva rodbina in mnogo drugih nemških vladarskih rodbin so bile v sorodu s Habsburgovci. Poznejši vojvode so si nakupili ali podedovali posestva na Tirolskem. Leta 1382 se je Trst podvrget Avstriji. Tržačani so se namreč bali Benečanov in so prosili pomoči pri naših vojvodih, ki so jih sprejeli v svoje varstvo. Ob tem času je tudi kos Istre prišel k Avstriji.

V tej dobi je bilo v vladarski rodbini habsburški, kakor tudi v njih deželah precej viharno. Ker še niso bile stvari tako urejene, da bi najstarejši sin sam vladal, ampak so vsi sinovi skupno vršili vladarski posel, je razumljivo, da je moralo priti večkrat do prepira. Eden je hotel to, drugi to. Ko se niso mogli pobotati, so sinovi večkrat delili dežele med seboj, ki so bile druga od druge neodvisne. Moč Habsburinov se je delila in radi tega slabila. Sovražniki so začeli vstajati. Tako so Švicarji potolkli zapored v več bitkah av-

strijske čete. V boju pri Sempachu je padel celo vojvoda Leopold III. z vso svojo armado.

Tudi domači plemenitiši so se skušali izkoristiti vsled borbe raznih avstrijskih vojvod med seboj. Celjski grofje so skoro čez noč zrastili na tako višino, da so jih je bal celo cesar sam. Da je bila zmešnjava še večja, so začeli še Turki napadati avstrijske dežele. V tem času so si avstrijski vojvode začeli prizadevati, da bi se polastili ogrskega in češkega prestola. Za hip se jim je posrečilo, ko so Čehi in Ogrji priznali malega Ladislava, Albrehtovega sina, za kralja. Ali po njegovih smrti so si zopet svoje lastne kralje izvolili. Čehi Jurija Podjebradskega. Ogrji pa Matijaža, ki sta bila oba slavna vladarja. (Dalje prih.)

Listek.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(LUCIJ FLAV).

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J.

I. DEL. Prva knjiga.

Sedmo poglavje.

Pri deželnem oskrbniku Gesiju Floru.

Proti poldnevu je prišel tribun Pomponij s svojo četo in ujetim Simonom ben Giorom v Jeruzalem. Le s težavo se je preril skozi trge in ulice, nabite z množicami ljudstva. Kajti kakor požar se je raznesla po mestu vest, da je ujet slavní roparski poglavar. Med potjo so se zgrinjale množice, da bi ga osvobodile; toda hrabro vedenje rimskih konjevnikov in bliščeči meči v njihovih desnica so strašili ljudstvo, da se ni drznilo provzročiti naskok, ampak je samo z glasnim kričanjem četo spremljalo do trga pred kraljevo palačo. Tuka se je že bilo bati, da pride do boja. Z vseh strani je ljudstvo rinilo proti konjenikom. Glušeč krik je zvenel iz tisoč grl in dež kamenja se je vsul na rimske ščite. Četa Rimljanov v hipu obstane. Jezdci v prvih vrstah se ozirajo na svojega tribuna, pričakujoč povelja za napad.

V tem hipu nastavi tribun Pomponij konico svojega meča na grlo jetnika, ki je privezan na konju jezdil poleg njega, in zakriči: »Povej svojim rojakom, da mi napravijo prostor: sicer, pri mrličih! bo tvoja duša takoj odplavala v spodnji svet!«

Bližnji izmed ljudstva so čuli te besede in se zgrozili. Smrtnobled zakriči ben Giora:

»Ali ne vidite, prijatelji, da me čaka neizogibna smrt? Napravite Rimljanom prostora! Upam, da bom kmalu zopet na čelu braniteljev judovskega naroda.«

Po teh besedah so se razmaknile množice, in konjeniki so jezdili neovirano preko trga proti kraljevi palači in vedli jetnika na dvorišče.

Na marmornih stopnjicah je stal v krogu nekaterih častnikov oskrbnik Gesij

Flor. V neradnih gubah mu je visela obleka ob suhih udih; žalostna je bila njegova postava poleg bliščečih opravljenih tribunov in stotnikov. Mala glavica, na dolgem vratu se stegajoča iz nagubane obleke, je izražala nekaj značilnega, nekaj zverinskega. Črne strasti so temu blede mu obrazu vtisnile neizbrisno znamenje. Združil je Gesij Flor v svoji osebi vse grehe svojih prednikov, poleg tega pa je bil včasih tudi zelo bojazljiv.

Ko je prišel Pomponij, zakriči Gesij: »Kaj pa se je zgodilo? Kaj divjajo judovski tolpe? Ali je vstaja buknila na dan? Zaprite vrata! Vse kotorte na stolpe in obzidje! Udarite! Razženite jih!«

»Zdi se, da tega ni treba. Sami se umikajo pred stražo ob vratih,« dé mirno tribun Klavdij Lizija, star, v službi osivel vojak, ki je že čez deset let bival v Jeruzalemu. Nato pristavi z zbadljivim pogledom na bojelega oskrbnika: »Gospod, če pa se ljudstvo v resnici upre, saj bodo potem le tvoje želje in nakane izpolnjene.«

»Kajpak, moje nakane. Toda ne zdaj, ko jih biva tri milijone v mestu in bi nas kar pomandrali s svojo veliko močjo. Neumnost bi bila to. Treba vsaj počakati, da prispe Cestij Gal s svojimi kohortami. Potem bi se morebiti rešili na kak način. — Glej, koga peljejo semkaj? Kdo je ta jetnik.«

»Oskrbnik, oprosti,« dé stotnik Lucij, »da sem ti v naglici pozabil sporočiti ta mali dogodek.«

S kratkimi besedami oriše boj z roparji in nato pristavi:

»Njihov poglavar, ki sem ga s pomočjo desetnika Marcija dobil pod palec, trdi, da je prosluli Simon ben Giora, na čegar glavo je določenih 20.000 sestercev.«

»Ben Giora! Ben Giora!« kriče vsi častniki, stoječi okrog oskrbnika. »Glavar sikarijcev!« »Ki je že toliko naših čet premagal in pobil!« »Na križ s krvnikom!«

»Ben Giora!« pravi Gesij Flor, in pohlep po denarju mu zaiskri iz lakomnih oči. Kajti takoj je preračunal v svojem duhu, kako lepo svoto odkupnine mu bodo ponudili za njegovo glavo. »Veseli me, mladi mož, da si mi ujel tega tiča. Da pa je na njegovo glavo razpisanih 20.000 sestercev, to je prazna bajka! Kje naj si vzamem toliko svoto?«

»Ne bajka, ampak resnica je,« dé tribun Lizija malce škodoželino. »20 tisoč sestercev velja ben Giorova glava: tako je že leto in dan napisano in nabito na vseh vratih jeruzalemskih.«

»Potemtakem se je zmotil moj pisar in dal mu bom odsekati roko za kazen,« zakliče Flor in zapiči besne oči v tribuna.

Toda Lizija ponovi jasno in določno: »20.000 sestercev! Bil sem pričujoč, ko si narekoval pisarju razpis.«

»Torej sem bil tistikrat pijan. 200 morebiti ali k večjemu 2000! S tem moraš biti zadovoljen, stotnik! Kako ti je ime? — Torej velja — 2000 sestercev je, pri božanskem Neronu! prav čedna vsota.«

»Ime mi je Lucij Flav, plemeniti gospod,« pravi stotnik, sramujoč se skopega oskrbnika, ki je barantal hujše kakor ka-

terikoli jud. »Obžalujem pa, da se mi je treba potegniti za vso vsoto. Ne gre zame, ampak za pravice svojih vojakov, ki so skupaj z menoj deležni razpisanega plačila. In če mi odrekaš naše poštene pravice, se bom obrnil na poslanika Cestija Gala.«

»Dobro, mladi prijatelj! Potegniti se za poštene pravice — to se spodobi Rimljanu!« ga pohvali tribun Lizija. Oskrbnik strupeno pogleda Lucija in zamrmra: »Ha, ali se ne bi obrnil takoj na cesarja? — No, bomo že poravnali to reč. Glej, tvojega jetnika peljejo.«

Medtem so zaprli železna vrata v grajskem obzidju — oskrbniku v veliko pomirjenje — in razpostavili vojaške čete po utrdah. Nato so šele ben Gioro odvezali s konja in ga peljali pred deželnega oskrbnika. Dva vojaka z golimi meči sta ga privedla pred mramorne stopnice.

Kljubovalno je stal širokopleči, orjaški mož pred oskrbnikom in mu mračno bulil v obraz.

»Ali si resnično prosluli ben Giora? Taji, če moreš! Meni in sebi boš storil uslugo, če rečeš, da si — recimo njegov brat,« ga nagovori Gesij Flor.

»Flor, to ni resnica. Niti tebi, niti sebi bi ne storil usluge. Sebi ne, ker bi ti vsakega drugega sikarijca pribil na križ, tebi ne, ker bi ti za nikogar drugega ne ponudili niti polovico tolike odkupnine, kakor zame.«

»Nesramnež! to si drzneš ponuditi poštenemu rimskemu uradniku, rimskemu sodniku? Pri bogovih, ti moraš na križ, in smrtne muke ti bomo podestatorili!«

»No, danes ali jutri me že zaradi velikonočnega praznika ne boš križal,« odvrne ben Giora kljubovalno. »pojutrajnem pa se boš že še premislil.«

»Proč z njim! Pahnite ga v najmočnejšo ječo! In ti, stotnik Lucij, glej sam, da ti kanalja ne uide z verige. Kakor gotovo živim, nobenega rdečega asa plačila ne dobiš, ako zbeži jetnik iz ječe: s svojo glavo boš porok za jetnika.«

Lucij se postavi straži na čelo in pelje ben Gioro v ječo, ki so se razprostirale pod palačo Herodovo. Mnogoštevilne in strašne oboke je sezidal tiran pod svojim stanovališčem. Vojaki prižgo plamenice, in služabniki jim kažejo pot. Neštete v skalo zasekane stopnjice jih vodijo navzdol. Pod njimi odpre ječar železna omrežna vrata, in pred očmi prišlecev se gubi v daljavo temen podzemeljski hodnik. Šli so mimo raznih vrat in prišli nazadnje do posebno nizkih durí, obitih s močnimi jeklenimi ploščami. Te durí so vodile pod precej prostoren obok. V njem so roparja, zvezanega na rokah in nogah, priklenili s težko dvojno verigo k debelemu železnemu obroču, zabitemu v zid. Komaj za palec daleč se je mogel premakniti s slamenega otepa, svoje postelje.

»Kaj meniš, gospod, da je ta ptič zdaj varen v svoji kletki?« vpraša sivolasni ječar z grenkim nasmehom. Lucij odvrne, da jetniku ni mogoče ubežati, če bi bile vse durí odprte!

Ječar pokima in pravi nato: »Vendar

jo je eden popihal odtod, ki je bil zaprt ravno v ti ječi in bil prav tako priklenjen. Na desnici in leviči sta stala dva stražnika, ki nikdar nista obrnila oči od njega. Pred zaklenjenimi vrati sta čuvala zopet dva druga vojaka. Ti štirje so se menjavali z drugimi štirimi, kajti kralj Herod Agripa — bil je oče sedanjega kralja — je naročil šestnajst možem, da čuvajo jetnika. In — ali je to po človeško mogoče? — kljub temu je ubežal ravno tisto noč, predno bi moral biti umorjen!*)

Ti mi hočeš natveziti lepo pravljico, dobri prijatelj!« dé stotnik neverno smehljajoč.

»Lahko mi veruješ!« zakliče ječar. »Te dni je minulo od tistihmal 22 let; kajti zgodilo se je okrog Velike noči, v zadnjem letu kralja Agripe, ki so ga, kakor njegovega očeta, pri živem telesu razjedli črvi. Kar ti povem, se je izvršilo pred mojimi lastnimi očmi, tako resnično, kakor resnično stojim pred teboj. Potom čarovnije se je zgodilo. Veruj ali ne: nankrat zaplamt sredi noči luč v ječi; verige jetnikove se razsujejo z žvenketom na tla in čuvaji se ne ganejo, kakor bi jih zadela kap. Na povelje nevidnega bitja se jetnik počasi obleče in priveže čevlje na noge. Nato odskočijo železne duri in mož gre mimo vseh vojakov, od žarečega sija obdan, v mesto. Izginil je!«

»To zgodbo si si izmislil kajpak s stražniki vred, da bi te ne zadela kazen; kajti gotovo so ti jetnikovi prijatelji našli precej denarcev,« pravi stotnik, še vedno neverno smehljajoč.

»Tako je mislil tudi ranjki Agripa,« zamrmra ječar, »in čuvajem in meni bi slaba predla, ako ga ne bi ravno pravi čas napadli črvi. Njegov sin — Gospod ga varuj pred to kraljevsko boleznijo! — je končno verjel moji sveti prisegi in me potrdil nanovo v službi, katero sem opravljal potem za časa vseh oskrbnikov, ki že mnogo let stanujejo v tej stari kraljevski palači.«

»Kdo pa je tisti čarovnik, ki ga je nebeška moč rešila izpod teh obokov?«

»Simon je bil, Galilejec, ki so ga imenovali tudi Kefa, kar se po naše pravi »skala«. On je poglavar nove družbe, katero je ustanovil neki Jezus iz Nazareta. Bil sem še majhen fantiček, ko so križali tega Nazarenca, in sem nesel pletenico z žebli in kladivom na kraj križanja. To je bil tudi pravi čarovnik. Samo dotaknil se je mojega očeta s prstom in mu ozdravil uho. Ravno ta Kefa, ki je potom čarovnije ubežal iz ječe, mu je odsekal uho, ko so vjeli njegovega učenika. In vso stražo, ki ga je obkolila, je z eno samo besedo vrgel ob tla. Veš, gospod, saj bi ne prišel do konca, ako bi hotel naštetati vsa njegova čudežna dela. In kaj vse se je godilo ob njegovi smrti! Tema in potres — kako sem skraja obtožbe bežal prestrašen na dom! In tedaj je stopil predme — veruj mi ali ne, gospod — moj zdavraj umrli stari oče v dolgi mrliški srcaji in mi je žugal s koščeno pestjo, ker sem pomagal pri umoru Nazarenca.«

*) Dejanje ap. 12.

»Ali ne imenujejo te nove družbe tudi kristjane?« vpraša Lucij, ki se je spomnil, da je tudi v Rimu slišal praviti o takih ljudeh, privržencih čisto pokvarjene družbe, ki uganja najhujše čarovnije in je v zvezi z vsemi peklenskimi močmi, stotnik je bil otrok svojega časa in je kajpak zvesto verjel najtemnejše praznoverje, katero so v tisti dobi egiptovski vedeževalci in čarovniki uganjali v Rimu. Ko mu je torej ječar zatrdil, da se nazarenci zovejo tudi kristjani, je bil precej pripravljen verovati kot čarovnijo vse, kar je slišal.

»Hm,« je rekel zamišljeno ječarju, ki je medtem zaklenil duri in mu svetil po stopnicah navzgor, »bilo bi mi vseeno kaj neprijetno, ko bi tudi ta ben Giora bil kristjan in bi s čarovniško umetnostjo zbežal iz zapora. Oskrbnik bi me dal obglaviti.«

»Kar se tega tiče, bodi brezskrben, stotnik,« ga potolaži sivolasi ječar. »Med vsemi Nazarenci, kar sem jih še imel v rokah, ni bil ni eden ropar, morilec ali tat. Sploh jim še niso očitali druge hudobije, kakor da verujejo o križanem Nazarencu, da je vstal od mrtvih. To pa ni hudobija, ampak neumnost.«

»Prav torej, dobri prijatelj, skrbi, da nam ne uide ta tiček,« pravi Lucij in potisne ječarju v roko zlatnik. »Kako ti je ime?«

»Malh, gospod, tako me zovejo Rimljani. Ravno tako tudi mojemu očetu, kateremu je, kakor sem ti pravil, Kefa odsekal uho. — Čakaj, mladi gospod, še eno besedo! Žal bi mi bilo, ko bi ti moral trpeti škodo zavoljo jetnika. Mogoče je, da ga že jutri ne bo več v ječi, ako bodo namreč njegovi prijatelji z zlatom podkupili oskrbnika, kar se večkrat prigodi. — Zato pazi na to!«

Lucij se je zahvalil starcu za svarilo in odšel nejevoljen čez dvorišče. Studilo se mu je, da se dajo podkupovati z denarjem najvišji rimski uradniki, in bilo ga je skoro sram biti Rimljan.

Tribun Klavdij Lizija se mu pridruži. Lucij nasproti starejšemu častniku očitno graja vedenje poslanikov in oskrbnikov. Lizija mu sicer pritruje, a ga svari, naj ne kaže preveč očito svoje pravične nejevolje.

»Oskrbnik ti že zdaj ni naklonjen, kakor si sam dobro opazil. In če izve take besede iz tvojih ust, se bo maščeval prav gotovo,« pravi Lizija in potegne stotnika s seboj na vrt.

»E, kaj me briga milost ali nemilost tega bojazljivca!« pravi Lucij in zaničljivo zmaže z rameni. »Nisem jud, ampak rimski vitez, sin visokospoštovanega senatorja in častnik Cestija Gala, kateremu nima oskrbnik Judeje ničesar zapovedovati.«

»Resnica. Toda Gesij Flor je po svoji ženi veliko bolj vpliven na cesarskem dvoru kakor Cestij Gal. Po pravici povedano, Flor nesramno izkorišča in izmozgava to judovsko deželo. Pa to je cesarju čisto vseeno, da le dobi svoj veliki dobiček in glavni plen. Ne verujem, da bi poslanik Cestij Gal uvedel resno preiskavo o upravi deželnega oskrbnika.«

Pravijo, da se bo zaradi nesramne vlade Gesija Flora dvignil k vstaji ves judovski rod. To pa nikakor ne more biti po volji cesarju. Naše vojaštvo ima zdaj na zapadu dovelj opravka. Če tudi na iztoku vzplameni vojska, če se združijo Perzi in Mediji s trdovratnimi Judi, bo huda predla nam Rimljanom.«

»Kajpak, potoki krvi bodo pretekli in to mesto s svojim templjem bo zruščeno v groblje. Zmagal bo rimski orel nazadnje, to je kakor pribito,« odvrne tribun. »In znabiti ne dela Gesij Flor tako napačno. Kajti Judje so narod, ki se ne bo nikoli uklonil rimskemu jarmu, zato je najprimernejše sredstvo, da jih uničimo. Tudi njihova vera se ne da združiti z našo —«

Čudovito!« odvrne stotnik. »Vsa druga verstva in bogove je gostoljubni Rim vzprejel in jim sezidal svetišča in oltarje. Tega nevidnega judovskega Boga pa so vraži —«

»Ker ta judovski Bog ne trpi drugih bogov poleg sebe, ampak pravi: samo jaz sem Bog in ni drugih bogov poleg mene.«

»Naš najvišji bog Jupiter bo že pokazal nad judi svojo moč!« zakliče stotnik. »In ostudna družba kristjanov, o kateri sem zdaj slišal že vnovič, ali tudi ona časti tega zavistnega judovskega Boga?«

Tribun pritrdi vprašanju. Nato dostavi po kratkem molku: »Ostudno zveš družbo kristjanov najbrže zato, ker veruješ v obtožbo Neronovo, češ, da so kristjani pred letom dni povzročili požar, ki je upepelil velik del mesta Rima?«

»Ne, ne, to je storil cesar Neron sam, da bi potem tem lepše in veličastnejše sezidal glavno mesto po svojem okusu. Očita skrivnost je to v Rimu. Le pred priprostim narodom je zvrnil krivdo na kristjane. Dovolj kruto in krvoločno je ravnal z njimi. Na stotine so jih ob vatikanskem griču oblili s smolo in zažgali, da so goreli kakor plamenice. Groza me strese, ko pomislim na to! Pa zaslužili so zavoljo svojih ostudnih in peklenskih čarovnij, ki jih uganjajo. Tako pravijo ugledni možje v Rimu.«

»Da, najneverjetnejše reči govore o njih. A jaz ne verujem tega. Pred nekaj leti sem spoznal enega izmed prvakov te verske družbe, Savla ali Pavla, rimskega državljana iz Tarza v Ciliciji. Rešil sem mu življenje, kajti judje bi ga bili na kosce raztrgali v templju, ako bi mu jaz ne bil prišel s stražo na pomoč. To je bil majhen, pritlikav možiček, a oči je imel v glavi! In beseda mu je tekla iz ust! Kar je povedal, je povedal jedrnato in prepričevalno. Dal sem ga z močnim spremstvom privedi v Cezarejo k oskrbniku Feliks. Pred njim in njegovo ženo Druzilo sem ga čul govoriti o Bogu, o neumrjoči duši in o poslednji sodbi tako, kakor še nikdar nikogar v življenju. Deželni oskrbnik sam je poblebel in trepetal ob besedah, ki jih je čul.«

*) Poganski Rimljani so o prvih kristjanih, ki so službo božjo opravljali skrivaj, razkričali najčudovitejše reči. Tako so trdili n. pr., da kristjani jedo žive otroke (gotovo zato, ker so prejemale sv. obhajilo) in druge take reči.

In povem ti, mali mož iz Tarza je tudi pred kraljem Agripo in njegovo sestro Bereniko tako govoril, da je kralj zaklical: »Skoraj me boš pregovoril, da postanem kristjan!« Jaz sam sem že takrat na pol sklenil, da prestopim h krščanstvu. Čuj, kaj je to?»

Oba sta se ozrla proti templju, ki se je čez ploščate mestne strehe bliščal v svitu zapadajočega solnca. Kakor temen oblak je plavalo kadilo okrog lesketajoče se

stavbe. In zdaj se je čez strehe, v zlatu žareče, dvignila modrobela megla, prijeten vonj razširjajoča čez mesto. Pozavne so devetkrat zabučale, daleč okrog oznanjujoče uro večerne daritve in bližajočo se veliko soboto velikonočni praznik.

»Kaj to pomeni?« vpraša stotnik svojega spremljevalca.

»Veliki duhovnik polaga velike množine najdragocenejšega kadila iz daljnih jutrovnih dežel na oltar. Medtem, ko se

sladki vonj, ki znači molitev, dviguje proti nebu, zazveni petje psalmov iz tisoč grl. Kako svečano je to — ali ne?«

»Ti si ves navdušen za jude, tribun! — Toda, kaj buči tako bojvito in zmago-slavno na oni strani — čuj! Oho, to je klie naših vojaških trompet. Poslanik Cestij Gal prihaja s svojimi četami v Jeruzalem. Hajdi, pojdemo ga pozdravit!«

(Dalje prihodnjič.)

Razgled po domovini.

+ Sijajni uspeh kranjske skupine pri cesarskem jubilejnim sprevedu na Dunaju je danes, ko imamo v rokah podrobna poročila, popolnoma gotova stvar. V tem oziru tekmuje Kranjska le še s Poljaki in Dalmatinci, ker po vseh dunajskih časopisih se bere, da so te tri skupine nadkriljevale vse druge po svoji izvirnosti. V dunajskih listih se bere, da je dunajsko občinstvo to slavo tudi rade volje priznalo ter jih burno in pristržno pozdravljalo iz tribun in iz brezštevilnih gruč ostalih gledavcev. Kranjci so že pri generalni izkušnji vzbudili izvanredno pozornost. Tako piše »Neues Wiener Tagblatt«: Kmečki spreved — koliko izvirnosti tiči v tej skupini! Na čelu stari možje in mladi fantje, ki piskajo na pastirske piščalke, za njimi belo oblečene kmetice, ki nesejo na deski svatovno opravo, za njimi koraka mož, obdaja ga plašč iz bičevja, potem mlad fant, ki je od nog do glave skrit v zelenem listovju, iz katerega izvirajo girlande, in na teh štirih girdandah ga vodijo štirje dečki. Potem prihaja ženin popolnoma sam, nato nevesta z nevestino krono na glavi tudi sama — toda zadnjikrat. Na koncu prikoraka gruča 50 — 60 — 100 — ne, 150 in še več fantov in deklet, vse v snežnobelih oblekah in čim več vidiš od te beline, tem manj enostavna se ti zdi, tem bolj te okrepčuje ta ljubeznjivi prizor. — In dalje se divi isti list kranjskim belim Hrvatom, katere še nadkriljujejo jezdec v svojih vijoličastih, pomarančastih in rdečih haljah, obšiti s kožuho (to so naši Kranjci in Uskoki). »Wiener Allgemeine Zeitung« pravi, da je bila skupina Kranjcev čarobno lepa. Celo »Slovenski Narod« priobčuje brzojavko: »Če se objektivno sodi, se mora priznati, da je skupina s Kranjskega, ki je med sprevedom prepevala »Hej Slovani!«, vzbudila dokaj pozornost.« Splošna je pa sodba, da so narodne skupine v svojih izvirnih in pisanih podobah nadkriljevale zgodovinsko skupino, in to že mnogo pomeni, ako se uvažuje, da je bila ta skupina opremljena z naravnost čarobnim bogastvom. Omenjamo, da je prišla ta spreved popisovat cela vrsta inostranskih žurnalistov; samo z Angleškega jih je prišlo 40. Priznanje za ta veliki uspeh naše domovine gre deželnemu glavarju kranjskemu, Šukljeju, ki je z mladeniško navdušenostjo in neumorno energijo izvršil to jako težavno nalogo kljub vsem zaprekam in kljub vsemu obrekovanju, ki

se je žalibog pojavilo v naši lastni domovini proti tako važnemu podjetju. Največ na svežost in izvirnost cele skupine je vplivalo brez dvoma veliko število in pa to, da je bila sestavljena iz samega pristnega kmečkega ljudstva in samih pristnih narodnih noš. Priprosti in enostavni nastop ljudstva povzročuje oni čar, kateremu se ne more odtegniti nihče. — O sprevedu smo dobili še sledečo brzojavko z Dunaja: »Kranjske skupine so dosegle na včerajšnjem poklonitvenem sprevedu sijajen uspeh. Kranjska se ni blamirala, kakor so nekateri pričakovali; po Dunaju se splošno govori, da so bile kranjske skupine za Poljaki vsled svoje živahnosti in ljubkosti najlepše. Občinstvo je kranjskim skupinam, korakajočim pod slovenskimi trobojnicami, prirejalo po celi poti najpristrčneje ovacije ter jih ometavalo s cvetjem. Navdušenje občinstva je bilo nepopisno. Tudi cesar se je o kranjskih skupinah zelo pohvalno izrazil ter se za gromovite Živio-klice pristržno zahvaljeval.«

S Koroškega. O binkoštih je bilo v Celovcu birmanih 1516 otrok, in sicer 759 deklet in 757 dečkov. — Kopališče Loreto na Vrbskem jezeru, ki je popolnoma prenovljeno, je bilo odprto na binkoštno nedeljo. — Saški kralj Friderik Avgust je došel 9. t. m. s tremi princ in spremstvom v Rajbl. — V Vrbsko jezero je skočila 9. t. m. dopoldne že priletna omožena J. Kolenc, bivša modistinja v Celovcu. Vzrok samoumora je baje trganje po udi in neozdravljivost te bolezni. — 5. t. m. so pa našli v Šentlenartskem jezeru pri Beljaku utopljeno 18-letno Terezijo Egger iz Malih Važ. — Celovski bogoslovci so 4. t. m. priredili v semeniški slavnostno akademijo, h kateri je došlo mnogo slovenskih odličnjakov, a tudi priprostega ljudstva. Slavnostna govornika sta bila župnik Ražun in poslanec dr. Krek. Navzoči so bili tudi štirje župniki z Gorenjskega.

Katoliški slovanski visokošolci so po svojih odposlancih zborovali 6., 7. in 8. junija v Pragi na Češkem. Ustanovili so »slovensko ligo katoliških akademikov«, koje namen je: širiti slovansko in katoliško idejo med slovanskim dijaštvom, zastopati skupne interese in pospeševati medsebojno spoznavanje. V odboru sta poleg Čehov, Poljakov in Hrvatov tudi zastopnika katoliških akademskih društev »Danice« na Dunaju in »Zarje« v Gradcu. Novo zvezo kar najtopleje pozdravljamo.

Štrajk koroških slovenskih delavcev v Bistrici je končan. Posredovala sta poslanca Grafenauer in Gostinčar. Zadnji je posredoval pri ravnatelju Faustu poslanec Grafenauer. Delavstvo je doseglo vse, kar je zahtevalo. Tri odpuščene delavce je tovarna zopet spre-

jela, nikdo ne bo kaznovan radi štrajka, tovarna bo tudi pazila, da se ne bo grdo ravnalo z delavstvom. Vse slovensko krščansko delavstvo je pozorno sledilo temu štrajku in sedaj se veseli zmage koroških sobratov.

Na Premu je imel binkoštni ponedeljek državni poslanec dr. Žitnik dobro obiskan shod, ki ga je sklicala »Kmečka zveza« za postojnski okraj. Predsedoval je shodu, na katerem sta govorila gg. župnik Škerjanc in nadučitelj Ravnikar, domači gospod župan. Tudi na Premu spoznava ljudstvo vedno bolj, da nima ničesar iskati pri liberalcih in da je najbolj varno korakati pod zastavo S. L. S., pod katero je zbrana skoro vsa kranjska dežela.

V Istri se bodo še letos vršile volitve za deželni zbor po novem volivnem redu. Prvi, ki so se začeli oglašati, so liberalni učitelji, ki so že izdali nek oklic. Pripricani smo, da je istrsko društvo že toliko zavedno, da ne bo sedlo na limanice liberalnih učiteljev, temuč volilo le može, ki bodo kandidirali na krščanski program. Z liberalci proč!

Slovenski mladeniči na Spodnjem Štajerskem so si na binkoštni ponedeljek ustanovili svojo »Zvezo slovenskih mladeničev«. Odbor te »Zveze« obstoji iz samih kmečkih mladeničev. Predsednik je mladenič Žebot, znan narodni boritelj v St. Ilju ob slovensko-nemški meji. Na shodu, na katerem se je »Zveza« ustanovila, je govorilo več mladeničev, dež. poslanec dr. Korošec, poslanec dr. Krek, dr. Hohnjec, prof. Verstovšek, jurist Česnik. V imenu koroških mladeničev je govoril jurist Schaubach, v imenu goriške »Slov. kršč. socialne zveze« pa urednik Kremžar. »Zveza slovenskih mladeničev« ima svoj znak. Na belo - modro - rdečem polju se vidi lep zelen križ. Na tem pa se s svetla začetnici S. M., kar pomeni Slovenska Mladina. Lep znak to! Slovenska mladina hoče delati in živeti za sveti križ in drago domovino! Na shod je došlo mnogo brzojavnih pozdravov. Kranjski mladeniči se bodo organizirali na vseslovenskem mladeniškem shodu, ki se bo vršil zadnjo nedeljo v Juliju v Škotji Loki na Gorenjskem. Na ta shod bo prihitelo nebroj mladeničev iz vseh slovenskih pokrajin. Tozadevni oklic na mladeniče bo »Domoljub« v kratkem priobčil.

Čuden slučaj. Na Ustju pri Ajdovščini je znesla kokoš posestnika g. Bačarja že več jajec, ki imajo dvojno lupino, dvojen rumenjak in dvojen beljak; jajce v jajcu. Med tem ko navadno jajce tehtja 9 dekagramov, tehtajo ta jajca po 16 dekagramov. To je res jako čuden slučaj, ki se ga ne najde tako kmalu.

Za župana v Črnučah je izvoljen Josip Dobravec, ključar pri župni cerkvi in posestnik. Častitamo vrlemu možu!

Toča na Krasu. Upanje nam je rastlo na binkoštni praznik, ko se je nebo zagrinjalo z gostimi oblaki, da se zmoeči izsušena zemlja s

tako željno pričakovanim dežjem. Toda veselje naše je trajalo malo časa. Okolu ene ure popoldne se vsuje na zemljo strašna toča, velika celo kot orehi, in je pokončala skoro vse pridelke posebno pri Skopem, Koprivi, Kranjavi, Pliskovici in Štanielu. Veliko škod je napravila tudi v Gabrovici in Kobljeglavi. Najbolj žalostno izgleda trta. Na Skopem ni ostalo na trti niti enega grozda. Toča je ležala po tleh tu in tam 30 cm na debelo. Medtem pa, ko so gospodarji ogledavali obupno opustošene njive — videlo in slišalo se je po vseh vaseh razgrajati pijance. O ti nesrečno zapeljano ljudstvo! Kdaj boš spoznalo, kaj je v tvoj mir!?

Toča na Krasu. Nekdo iz Šmarja na Goriskem je besedičil pred kratkim na Planini: »E, Bog se je že postaral in mi delamo, kar nam drago«... Na binkoštno nedeljo je pa Bog pokazal, da še živi in da je še prav tako mlad in pravičen, kot je bil nekdanj, in da ljudem še vedno ni dovoljeno, kar jim drago. Padala je grozna toča, debela kot orehi, ki je ponekod uničila vse, kar je pustila suša in kar je ostalo kobilicam in črvom. Ljudje so pa plesali; na več krajih po Krasu so bili na ta dan javni plesi. In ko je potolkla toča, so v nekem kraju kričali plesavci godcem: »Zdaj pa še eno zagodite za liko toči!« Neki Krasovec je pa ponujal možu, ki je bil namenjen k sv. maši, dve kroni, če ne gre, češ, ne bomo ga več častili Boga, ki nam je vse potolkel. Ali ni to naravnost satansko mišljenje?! Zopet drugi so pa govorili: »Kjer je Štrekelj preskrbel modro galico, tam ni potolklo.« To-rej Štrekelj, liberalni Štrekelj, je vse upanje ondotnega ljudstva — Bog nič. Mladina je večinoma v liberalnem taboru in se ne meni ne za Boga, ne za službo božjo... in pobila je toča, in sedaj mesto da bi spoznali, da tako ne more iti dalje, pa preklinjajo! Ljudstvo, ki ga šibe božje ne zmored, ampak ga šele bolj zakrknjejo, je izgubljeno. Oj ljudstvo, nesrečno ljudstvo, kdaj boš že vendar spoznalo, kaj je v tvoj mir?! Kdaj boš že vendar uvidelo, da če Gospod ne zida hiše, da se zastoni trudi zidariji! Kdaj boš že vendar obrnilo hrbet onim, ki te samo varajo! Ali res nikoli?!?

V cerkvi sv. Antona novega v Trstu so našle pretečeni teden ob 7. zvečer v papirnatem zavitku lepega, do osem dni starega otroka ženske, ki so tu molile. Poklicale so cerkvenika in ta je poiskal dva redarja, ki sta ponesla zavitek z najdenim fantičem na policijsko ravnatelstvo. Nikdo ne vé, odkod je ta otrok.

V Novem mestu je umrl znani gostilničar pri kolodvoru, g. Anton Müller, v starosti 59 let. Naj počiva v miru!

Želmejski župnik je postal g. Ivan Erjavec, mestni kaplan v Radovljici.

Ljubljanski knezoškof premil. g. dr. A. B. Jeglič je na binkoštni torek podelil zakrament sv. birne več gojenkam v uršulinskem samostanu škofjeloškem. — Pretekli teden se mu je v Ljubljani poklonila mestna duhovščina. V njenem imenu je izrazil premilostnemu stolni prošt Sajovic častitve za god. — V nedeljo je posvetil cerkev sv. Antona na Viču. — Premil. g. knezoškof prebiva sedaj — izvzemši nedelje in praznike — v svoji grajski ščini na Goricanah pri Medvodah.

Katoliško izobraževalno društvo se namerava ustanoviti v Ljubnem pri Brezjah. Govoril bode na ustanovnem shodu g. stolni vikar Smolnikar iz Ljubljane.

Shod v Križah pri Trziču se je vršil binkoštni ponedeljek. Poročal je deželni poslanec Zabret. Isto popoldne se je ustanovil telovadni odsek za mladeniče.

Kranjski deželni zbor. Kakor se nam poroča, bo kranjski deželni zbor jutri, dne 19. t.

m. sklican za dva dni v ta namen, da se bo posvetoval o načrtu za deželnozborsko volilno reformo.

Hiralnica v Kranjski gori. Zdravstveni zastop v Kranjski gori je sklenil, da zgradi za zdravstveno okrožje kranjskogorsko v proslavo 60-letnice cesarjeve okrožno hiralnico v Kranjski gori. Občina prepusti stavbišče brezplačno.

Razgrajati na dr. Benkovičevem shodu obsojeni. 17. novembra minolega leta je imel dr. Benkovič v Trbovljah shod. Kakor po navadi, so prišli tudi na ta shod socialni demokrati in liberalci. Ker so le preveč rogovillili, so bili toženi. Okrajno sodišče v Laškem jih je oprostilo, a na poznejšem uradnem dnevju so bili od okrajnega glavarja kaznovani. Plačati morajo: Leeb, Rinaldo, Osolin, Pust, Žibret, vsak 20 kron globe ali odsedeti 48 ur zapora. Tako se je zopet izkazala lažljivost »Slovenskega Naroda« in »Narodnega Lista«, ki sta pisala, da so imenovani oproščeni.

Demonstracije v Gorici. Tu so Lahi dne 9. t. m. demonstrirali proti Slovencem, ki so prišli prisostvovati slovenski kolesarski dirki. Lahi so izzivali in celo metali kamenje. Dve kompaniji sta stražili okoli hotela »Pri zlatem jelenju«. Nekaj Lahov so zaprli, pa kmalu izpustili.

Iz ajdovskega okraja se poroča: Toča je pobila binkoštno nedeljo popoldne po Vipavskem v Šmarji, Vel. Žabljah, Plačah in tje čez ajdovsko polje proti Gorenju in Šturski gori. Ljudje, ki so se peljali z vlakom iz Trsta, pravijo, da je debela toča vse pobelila in naredila prav zimski mraz. Po Vipavskem je močna burja binkoštno praznike poškodovala trtno omladje in razredčila grozdni zarod.

Istrani in Dalmatinci v jubilejskem izpredvodu. Piše se nam iz Trsta: Zbrale so se na državnem kolodvoru skupine iz Škedenja, Doline, Ricmanja, Boršta, Vodnina, Lošinja in 240 mož iz Dalmacije. Dalmatinci imajo krasno dragoceno narodno nošo, in sicer vsaka skupina svojo. Človek se ne more nagledati teh junakov in njihove noše, svilnate, srebrne in zlate. Gotovo bodo na Dunaju Dalmatinci vzbujali največjo pozornost. Istrska narodna noša ni niti senca v primeri z dalmatinsko. Dalmatinci imajo seboj godbo in strelce, lepo igrajo in delajo v vlaku kratek čas. Vozimo se po alpski železnici. Za zabavo skrbi dalmatinska godba. Kako krasno igrajo junaške hrvatske pesmi! Udeležencev je 21 vozov. Glavni vodnik je dr. Karol Moser, c. kr. profesor v pokouju. Vsaka skupina ima še svojega posebnega vodnika. Slovensko skupino vodi g. Nikolaj Žugelj.

Čebelarški shod v Tomišlju se vrši v nedeljo, 21. t. m., v ondotnem šolskem poslopju ob 3. uri popoldne. Predaval bo zastopnik osrednjega čebelarškega društva, g. nadučitelj Anton Likozar iz Ljubljane.

NAŠ LISTEK. Jezuit O. Jož. Spillmann, čegar obširen zgodovin. roman »Zadnji dnevi Jeruzalema ali Lucij Flav«, prinaša »Domoljub«, je spisal tudi več drugih, nič manj mikavnih in podučnih povesti, med katerimi se dobijo sledeče tudi že v slovenskem jeziku: **Ljubite svoje sovražnike!** Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji. S štirimi podobami. II. natis. Cena s poštnino 45 vin., trdo vez. 65 vin.

Ujetnik morskega roparja. Povest. Prevel M. B. Cena s poštnino 45 vin., trdo vez. 65 vin.

Arumagan, sin indijskega kneza. Dogodljaji spreobrnjenega indijskega princa. Prosto po misijonskih zapiskih od A. o. B. Prevel M. B. Cena s poštnino 45 vin., trdo vez. 65 vin.

Sultanovi sužnji. Carigrajska povest iz sedemnajstega stoletja. Prevel D. Z. Cena s poštnino 65 vin., trdo vez. 85 vin.

Tri indijske povesti. I. Namameha in Vatomilko. II. Tahko, mladi misijonar. III. Zadnja pot O. René-ja. Prevel M. B. Cena s poštnino 65 vin., trdo vez. 85 vin.

Kraljičin nečak. Zgodovinska povest iz japonskih misijonov. Prevel K. Z. Cena s poštnino 65 vin., trdo vez. 85 vin.

Zvesti sin. Povest za vlade Akbarja Velikega. Prevel M. B. Cena s poštnino 45 vin., trdo vez. 65 vin.

Rdeča in bela vrtnica. Rdeča vrtnica ali mladi mučenec iz Singare. Povest iz jutrove dežele. Bela vrtnica ali mlada spoznovavka. Povest iz Alžira. Prevel D. Z. Cena s poštnino 45 vin., trdo vez. 65 vin.

Korejska brata. Črtica iz misijonov v Koreji. Prevel D. Z. Cena s poštnino 65 vin., trdo vez. 85 vini

Boj in zmaga. Povest iz Anama. Prevel D. Z. Cena s poštnino 65 vin., trdo vez. 85 vin.

Kdor naroči vseh 10 zvezkov skupaj, dobi iste za znižano ceno: broširane 4 K, trdo vezane pa za 6 K; poleg tega pa se dopoljuje onemu, ki naroči vseh 10 zvezkov, poštnine prosto. — Spillmannove povesti so jako priljubljene; kdor je čital njegove, pred nekaj leti v slovenskem jeziku izdane povesti: »Žrtev spovedne molčečnosti« ali »Praški judek«, mora pripoznati, da Spillmann zavzema eno prvih mest med sodobnimi pisatelji. Prepričani smo torej, da se bodo zgoraj omenjene povesti hitro razširile med Slovenci, ker so silno zanimive, blažijo duh in srce in vzgajajo v najboljšem smislu. Posebna njihova vrednost pa obstoji tudi v tem, da imajo v obče pristno zgodovinsko podlago. Kdor želi kupiti eno ali več teh povesti, naj se obrne na »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani, ki mu jih rada dopošlje pod križnim zavitkom in priloži poštno-hranilnično položnico, da more doposlati naročnik denar brez stroškov takoj po prejemu knjige po pošti. Istodobno zahtevajte tudi knjižico »Dva pastirska lista in nekoliko o dogodkih v Lurdu«, katero dá »Katoliška Bukvarna« po naročilo prevzvišenega kneza in škofa zastoni vsakemu, ki jo zahteva.

Zastoni se oddaja v »Katoliški Bukvarni« knjižica »Dva pastirska lista in nekoliko o dogodkih v Lurdu«, ki se je tiskala leta 1899, na stroške prevzvišenega Gospoda kneza in škofa dr. Jegliča. Premilostljivi knezoškof prepustili so jo »Katoliški Bukvarni« z naročilom, da jo brezplačno razda. Knjižica je zelo zanimiva in ravno letos jako primerna, ko se splošno povprašuje po knjigah o Lurdu. Zahtevajte to knjižico od »Katoliške Bukvarne« in jo pozorno prebirajte. Poština za vsaki izvod znaša 5 vinarjev; da pa ne bo treba naročniku plačevati poštnine, je najbolje, ako si naroči vsakdo to knjižico s kako drugo knjigo vred. Kdor si naroči n. pr. knjigo »Lurški čudeži«, ki je, kakor znano, znižana v ceni s poštnino vred na 1 K 30 v., se mu na zahtevo dodá zastoni tudi knjižica »Dva pastirska lista« in se dopoljšeta obe knjigi skupno v enem zavitku, ne da bi bila višja poština.

Ravnatoko se na zahtevo zastoni doda ta knjiga, če si naroči kdo enega ali več zvezkov Spillmannovih povesti, ki so v prejšnjem članku naznanjene, ali pa če si naroči katerokoli drugo knjigo. — Opozorjamo tudi na oglas »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani.

Pozor! »Svoboda« je v začetku šolskega leta pozivljala slovensko svobodomiselno javnost, da naj podpira samo svobodomiselno dijaštvo; »klerikalce naj podpirajo klerikalci!« Tako je! Zapišite si ta poziv, častiti župni uradi, zlasti sedaj ob sklepu šolskega leta. Vsakega, ki berači po župniščih in se ne izkaže z legitimacijo »Slovenske dijaške zveze«, zapodite skozi vrata! Če so toliko pre-

drzni, da zahtevajo od svojih svobodomiselnih kolegov podpore samo zase, — nam je prav; da bi le klerikalci podpirali samo klerikalce — potem bodite tudi toliko moški in 7-8-9-10-11-12, da bodete odklonili vsako podporo od strani katoliške duhovščine in vaših krščanskih staršev. — Ljudje, ki drugim očitajo hinavstvo, značajnost imajo pa vedno na jeziku, so navadno sami največji neznačajnejši in hinavci, in to so naši gg. radikalci. V odsotnosti staršev, v srednješolskem mestu pohujšujejo s nesramnim vedenjem in govorjenjem pošteno mladino krščanskih staršev; pač jo zapeljujejo in pohujšujejo, si pa upate od vašega delovanja tudi odgovor dati? Si upate stopiti pred kmetske starše, katerim ste sinove zapeljali, in se ondi opravičiti? Ne! Ljudje, ki hočejo krščanski nauk samo zaradi tega vreči iz šole, češ, s tem se vzgaja samo hinavščina, ravno ti ljudje so sami najbolj hinavski in neznačajni. Vprašam vas, gg. radikalci in liberalci, kako se to strinja z vašim značajem, da uživate podpore od krščanskih staršev ali katoliških duhovnikov, katere kolnete in blatite zaradi njih verskega prepričanja, dasi pravite, da odklanjate podporo »klerikalcev«. Ali ni to največja neznačajnost, da vi v družbi svobodomislecev na najnesramnejši način blatite katoliško cerkev in njene ude, kateri odtujujete mladino s tem, da zabavljate in »šimfate« čez »farje«, ko pa pridete domu, se klečeplazite okoli istih »farjev«, katere ste malo prej kleli, da ravno ondi zabavljate čez svobodomislece in framasone, da ravno pri teh »prokletih farjih« beračite za tistih par kronic. — Mi pa vam kličemo: čim bolj bote vi pohujševali mladino, tem bolj bomo mi skrbeli za to, da starši izvejo za vaše počenjanje ter vas tudi primerno poplačajo. Sami ste jim dali pravico, da vas lahko zapode od hiše in vam odrečejo vsako podporo, kakor hitro se prepričajo o vaših »lumparijah«. Vi hočete imeti popolno ločitev. — Dobro! Nam je prav! Ker ste toliko predrzni, da zahtevate od svojih liberalnih kolegov podpore samo zase, zahtevamo tudi mi in značajnost (ki jo nosite vedno na jeziku, o kateri pa pri vas ni govora) to veleva, da odklonite vsako podporo od katoliških duhovnikov ali staršev. Mi pričakujemo tega od vas, če ste toliko pošteni in moški, kakor nesramni. Potem pa zahtevamo od vas, da pustite pošteno katoliško mladino pri miru, ker vas ona nič ne briga, ampak vi zapeljate in pohujšujete že zapeljano in skvarjeno liberalno mladino. Zapomnite si, gospodje, te besede in ravnaite se po njih, če vam ni značajnost le puha fraza!

Politična shoda. Na Krki je imel preteklo nedeljo dobro obiskan shod deželni poslanec Mandelj. — Na Dobravi pri Kropi je govoril na shodu deželni odbornik dr. Lampe. Ustanovila se bode tu posojilnica.

POSVEČEVANJE NOVE CERKVE SV. ANTONA NA VIČU.

V zadnji številki smo poročali, da bo na praznik presv. Trojice posvečena nova cerkev sv. Antona na Viču v okolici Ljubljane.

Takega slavlja pač še ni videla občina Vič, kakor je bilo ono v soboto pred praznikom in naslednjo nedeljo. Videli smo stare ljudi, ki so si brisali solze ginjenja in veselja, da so doživeli v svoji sredi tako slovesnost. Je pa tudi slavnost posvečevanja cerkve nekaj drugega, vzvišenega, pomenljivega že z estetiškega stališča. Kaj še le, če se ozremo na njen versko-moralni moment. Pomenljivi obredi pri posvečevanju bode vernemu kristjanu čute največjega spoštovanja do stavbe same, namenjene bogočastju.

V soboto pred praznikom so proti večeru g. župnik, preč. gosp. P. Hugolin Sattner v spremstvu nekaj drugih gospodov duhovnikov prinesli svetinje, ki se pri posvečevanju

oltarjev vzdajajo v oltarno mizo, na Vič, kjer so jih položili v nalašč zato pred cerkvijo postavljenem šotoru, okrašenem z zastavami in zelenjem, na oltar v češčenje. Verniki občine Vič so v noči od sobote na nedeljo bedeli pred šotorom med molitvijo in petjem pobožnih pesmi.

Prostor pred cerkvijo in okoli cerkve je bil okrašen z mnogoštevilnimi mlaji in venci. Vrli može in fantje so celi teden pred posvečevanjem vsaki večer pozno v noč delali in zravnavali svet pred cerkvijo ter postavljali mlaje, med tem ko so žene in dekleta iz V-ča, Olinc, Rožne doline in Nove vasi teknovalje pridno pletle vence za slavnost.

V soboto pred posvečevanjem je občina dobila prav praznično lice. Tudi iz najprostejših hiš so plapolale zastave in zastavice. Mnogoštevilni slavaloki s pomenljivimi napisi so izražali čustva občanov, veselečih se redke slavnosti. Zvečer smo občudovali lepo razsvetljavo prostora pred cerkvijo in po vsej občini. Okoli 200 balončkov je bilo razvrščenih po mlajih in v zvoniku; balončki so bili lastnoročno delo vrlega viškega fanta Česnovarja, ki je več tednov zapored po trudopolnem stanovskem delu pozno v noč bdel in jih pripravil za slavnost. Čast mu! Pomenljiv je bil transparentni napis na oknih cerkvene hiše: »Tebe Boga hvalimo«. Res, hvala Bogu, ki je dal, da se je taka stavba postavila v teku ne še celih dveh let brez vsake nesreče, še bolj pa, da je navdal č. o. o. frančiškonom blago misel, postaviti hišo božjo v središče povečini delavskega ljudstva, ki res dostikrat v težavnih položajih življenja nima kje drugje iskati tolažbe in pomoči, kakor v cerkvi, pred oltarjem.

V nedeljo, 14. t. m. so se začele sv. maše v šotoru pred cerkvijo ob 4. uri zjutraj. Ob trideset 8. uro so se mej gromenjem možnarjev in slovesnim potrkavanjem z zvonovi pripeljali presvetli gospod knez in škof pred cerkev, kjer so jih pozdravili najprvo preč. gosp. župnik P. Hugolin Sattner, ter nato predstavili občinski odbor, načelstvo požarne brambe in odbor katol. slov. izobr. društva; ginljivo je bilo videti in slišati malo deklico šolarico, ki je presv. gosp. klenzoškofa pozdravila v imenu šolske mladine in v svojem nagovoru prosila nadpastirja, naj bi se šolske mladine še prav posebno spomnil pri sv. maši, da bi mogla mladina z božjo pomočjo spoštovati v svojem življenju nauke, ki jih bo od sedaj naprej slišala v novi cerkvi.

Ob 8. uri se je začelo posvečevanje, ki je trajalo do pol 12. ure. Mej posvečevanjem je obredne speve čveteroglasno peval zbor nekaterih duhovnikov pod vodstvom preč. g. P. Hugolina Sattner-ja. Okoli 11. ure se je pripeljal gospod deželni predsednik baron Schwarz in nekaj drugih višjih uradnikov. Sprejem podoben onemu presv. klenzoškofa. Domača požarna bramba je pri obojnem sprejemu in med slavnostjo skrbela za vzoren red.

Posvečevanju je sledila slovesna pontifikalna maša. Med sv. mašo je prav lepo peval mnogoštevilni domači pevski zbor pod vodstvom č. g. P. Jeronima, organista pri novi cerkvi. Čujemo, da se pevci in pevke res s požrtvovalnostjo po trudopolnem stanovskem delu pridno udeležujejo pevskih vaj. Sad njihove gorečnosti za plemenito glasbo, vredno plemenite stavbe, cerkve sv. Antona, smo imeli priliko čuti pri tej slovesnosti. Le vstrajno naprej! Lepa glasba v cerkvi dviga srca kvišku!

Ob 3. uri popoldne je bila pridiga presv. g. klenzoškofa. Vernikom so naj nadpastir prav posebno na srce polagali, naj se varujejo raznih učenikov tega sveta, ki sejejo seme slabih nauk, in naj raje poslušajo tiste uče-

nike, ki jim dobro hočejo za ta in oni svet, ki jim bude živo vero in zaupanje v božjo previdnost. Delavski stan je težaven, pa tudi časten stan: boljši je pošten, veren delavec, kakor ošaben, neveren človek, ki od zgoraj doli gleda ubogega trpina, sam v razkošju, če tudi ne vedno srečno živi in prezirljivo gleda delavca žuljavih rok; oba sta pred Bogom enaka, naj svet sodi kakorkoli.

Pete litanije Matere božje so zaključile za ta dan pomenljivo slavnost. Med osminjo ob pol 6. uri zjutraj vsaki dan sv. maša pred izpostavljenim presv. Rešnjim Telesom zvečer ob 7. uri pa pridiga in litanije.

Na dan posvečevanja so ljudje iz Ljubljane in okolice trumoma prihajali častiti sv. Antona v novo cerkev. Tudi iz drugih krajev jih je mnogo prišlo priporočat se velikemu sv. čudodelniku. Bilo je pravo romanje po cestah, ki vodijo k novi cerkvi.

Dal Bog svojo pomoč vsem, ki se priporočajo priprošnji sv. Antona!

V Mirni Peči še vedno ni prenehala nevarna bolezen mliarija.

Pri Sv. Križu pri Litiji je bil zopet izvoljen za župana vrli Franc Resnik, ki županuje že 37 let. Zvest pristaš S. L. S. je. Bog ga živi, da dočaka vsaj 40 letnico županovanja.

Župni upravitelj v Šklednu pri Trstu je postal ondoini kaplan č. g. Gabrijel Piščanc.

Župniki so postali in sicer v Bučki kaplan Blaž Rebolj, v Zagradcu župnik Engelbert Berlan in pri Sv. Heleni župnik Ivan Rihtaršič.

† **Vrhnik.** Občinski zastop je v svoji seji dne 14. t. m. imenoval za častne občane gg. Šukljeja, Povšeta, Šusteršiča, Lampeta, Žitnika, Kreka in župnika Sušnika iz Rovt. Liberalni duhovi so zelo razburjeni.

Umor kanonika dekana † Matija Erjavca. Dne 15. t. m. se je bliskoma razširila po Ljubljani novica, da je bil umorjen in oropan vipavski dekan, častni kanonik Matija Erjavac. Iz Vipave smo dobili do zdaj o umoru naslednje poročilo:

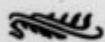
Med deseto mašo od 10. do četrta 11. uro dopoldne je prišel v Vipavo mlad človek srednje velikosti v sinji obleki. Izpraveval je ljudi, kje da je župnišče. Ne da bi ga bil kdo opazil, se je podal v dekanovo stanovanje. Ne ve se tudi, od kod da je prišel. Prinesel je seboj pest debel oster kamen. Zadal je z njim gospodu kanoniku na čelo močen udarec, ki ga je gotovo onesvestil, potem je udaril dekana s kamnom še večkrat po glavi. S škarjami je zadal gospodu dekanu veliko rano na vratu. Dekanu je otekla kri. Dekan ima še pet manjših ran po vratu in na prsih. Ran ima gospod dekan vseh skupaj do 50. V kuhinji pod dekanovim stanovanjem je čula služkinja močan ropot. Ker je gospod dekan že več časa bolehal, je služkinja mislila, da je postalo gospodu slabo. A ko pride v sobo, našla je gospoda dekana mrtvega na tleh v lastni krvi, brez znamenja življenja. Globoko v vratu so pa tičale še škarje. Morilec je tudi ropal, ni nam pa še znano, kaj da je odnesel seboj. Hudodelec je zbežal pri stranskih vratih za vrtom. Zmival si je kri ali pa rano v vodi Vipavi. Ljudje in orožniki so ga zasledovali. Videli so od daleč, kako da beži. Upajo, da ga kmalu dobe.

Matija Erjavac, rojen 12. februarja 1836 v Kriški vasi v župniji Višnja gora, v mašnika je bil posvečen 26. julija 1859,

bil je eno leto semeniški duhovnik, potem kaplan v Črnem vrhu nad Idrijo, kurat v Podkrajju, vikar v Črnem vrhu nad Idrijo, kurat v Šturiji, od 23. septembra 1882 župnik in dekan v Vipavi. Povsod je zapustil sledove svojega pastirovanja in se ljudje še zdaj spominjajo nanj.

Rajnik je bil v občevanju jako ljubeznjiv in priazen. Živo se je zanimal za ljudstvo, ki ga je ljubil ne zgolj v besedah, marveč tudi v dejanju. Pozorno je zasledoval tudi dnevne politične dogodke. Znano je, kako so valovali svobodomiselnih valov po Vipavi. Dekan Erjavc je organiziral pošteno krščansko vipavsko ljudstvo: zadnje deželnozborske volitve so pokazale sad njegove političnega vztrajnega dela. Deloval je tudi na izobraževalnem polju. Saj je znano, da ni skoraj kraja na Vipavskem, ki bi ne imel svojega lastnega slov. katol. izobraževalnega društva! Tudi vipavska podzveza S. K. S. Z. je njegovo delo. Neutrudljivo je deloval na gospodarskem združnem polju. Ustanovil je posojilnico in kmetijsko društvo. Iztrgal je dobro vipavsko ljudstvo na gospodarskem polju iz krempljev oderuhov. Deloval je v kraju, kjer je najbolj divjal srdit političen boj. Njegovo ime ostane nepozabljeno in je vpisano med prvimi borilci za uveljavljanje načel Katoliško-narodne in Slovenske Ljudske Stranke. Časten mu spomin!

Splošno obsojajo grozni umor vsi sloji ne glede na strankarsko prepričanje, vsi, tudi rajnikovi politični nasprotniki. Ne samo Vipavci, vse žalujejo za njim, ki je umrl tako nagle, nepričakovane smrti. Nepriljubljen ni umrl. Ni še dolgo, ko je kazal nekemu svojemu prijatelju, kako da ima vse pripravljeno, če ga nenadoma prehitita smrt. Morilec je Viktor Pangerc, znan tržaški postopač, rojen v Vipavi. Prijeli so ga v Trstu.

Gorenjske novice.

Iz kamniškega okraja.

g V Komendi se ustanovi v kratkem slov. katol. izobraževalno društvo. Pravila so že potrjena. Mladina, skrajni čas je, da odpravimo pokorščino krmele alkohola. — V Komendi tudi znanje Grmek deluje. Ustanovil je tamburaški klub. Pričakujemo, kdaj zavrta liberalni čardaš.

g V Suhadolah je bila silna nevihta. Dne 13. t. m. Med strašnim pišem in gromom je treščilo v poslopje I. Saršena. Ogenj je uničil trem posestnikom gospodarska poslopja. Zaradi silnega piša je bila v veliki nevarnosti cela vas. Ne pomnimo še tako strašnega požara, kakor je bil sedanji. V trenutku je bilo vse v ognju. Tudi iz Komende so prihitali ognjegašci z brizgalno, a žal, za našo oddaljeno vas, kakor vsakokrat, prepozno.

Iz ljubljanske okolice

Iz Dravlj. Zelo nas veseli, Draveljce, da so naši prikriti liberalci enkrat prišli na dan. Kar nas je pod draveljskim zvonom takih, ki hočemo tudi v javnem življenju ostati zvesti katoliškemu načelom, in to smo z malimi izje-

mami vsi, se obračamo s studom od brezverskih časopisov in knjig, ki nas hoče z njimi osrečiti novoustanovljena čitalnica in »Prosveta« knjižnica. — »Prosveta« je društvo brezverskih študentov, ki hoče z brezverskimi in nenravnimi spisi pahniti naše pošteno krščansko ljudstvo v temo zmot in nevere. S časniki, kot so »Slovenski Narod«, »Omladina«, zlasti pa »Svobodna Misel« in »Svoboda«, preti naši vaši strašnejša kuga, kot je gospodarila po Dravljah pred 250 leti. — Ljudje, ki hočejo zanesti te umazane liste med nas, ali teh listov ne poznajo, ali so pa prišli že tako daleč, da jim je vseeno, kam drve v pogubo. Kdor te liste le nekoliko pozna, ga mora globoko ogorčiti početje naših liberalcev. Njihov namen je prozoren: pridobiti ljudstvo za razporoko, svobodno, to je brezversko šolo in ločitev cerkve od države. Naše ljudstvo hočejo pahniti v nesrečo, kakoršna je zadela francosko državo. — Kako navedeni listi pišejo, je bolje, da molčimo, zakaj pero bi nam zastalo, ako bi hoteli le približno pokazati, na kako podel način se norčujejo iz svete vere, da, naravnost iz Boga, iz češčenja Mater božje (n. pr. iz zadnjega romanja v Lurd), iz svetnikov, sploh iz vsega, kar je kristjanu svetega in vzvišenega. — Popolno brezverstvo širijo ti listi. Sramota, da se v kaj takega zlorablja naš mili slovenski jezik, a še večja sramota za tistega, ki take stvari rad prebira, širi in podpira, ki takim listom s pomočjo brezverskih društev odpira pot med pošteno krščansko ljudstvo in hoče pri vsem tem še veljati za pravega katoličana! — Ustanovljavci draveljske čitalnice govore ljudem: »Nikar se ne bojte, saj bodo v naši čitalnici tudi listi vaše stranke, »Slovenec«, »Domoljub« in »Bogoljub«! — S tem nas Draveljce ne boste preslepili! Mi prvič ne smemo podpirati brezverskih listov, ako hočemo biti zvesti svojim katoliškim načelom, drugič pa mora spoznati vsak pameten človek, da kakor se ne more družiti vera z nevero in laž ne z resnico, ravno tako se ne more družiti pod isto streho katoliški list z brezverskim! Proč s hinavščino, proč s polovičarstvom, kdor hoče med nami veljati še za značajnega moža! — Brezvestno učiteljstvo in brezverski in nenravn tisk sta dva glavna sovražnika ljudstva,« tako se je glasil odgovor na tozadeno vprašanje, ki ga je bil letos razpisal dunajski list »Reichpost«. Draveljci bomo že poskrbeli, da se ognemo teh dveh naših največjih sovražnikov. Nasprotno bomo pa postavili vse svoje moči, da se med nami razširi naše katoliško časopisje, ki širi med nami res pravo izobrazbo, ki se vedno dosledno svojim načelom postavi za sv. vero in za naše koristi. Ti listi so pred vsem »Slovenec«, »Domoljub« in za naše fante »Mladost«. Brez »Domoljuba« ne sme biti nobena naša hiša! Citati, podpirati in širiti katoliško časopisje, je naša dolžnost!

Iz Škocjana pri Turjaku. Le redko pride od nas kak dopis v vaš cenjeni list. Mi ne bobnamo po svetu, ampak po tistem delujemo. Naš goreči dušni pastir, g. J. Jereb, nam pripravijo vedno kako novo duhovno veselje. V nedeljo smo imeli dvojno prelepo slavnost. Blagoslovil se je nov, prekrasen kip Srca Jezusovega in nova zastava dekliške Marijine družbe. V slovesni procesiji so nesli krepki mladeniči novi kip, ki se je potem v cerkvi blagoslovil. Pokali so topiči, g. pesnik Medved nam je napravil lepe stihe za slavaloke. Slavnostni govor je imel g. J. Baloh iz Dobrepolj. K slavnosti je prihitela tudi Marijina družba iz Št. Jurija s svojim župnikom g. J. Debelakom. Skupne pete litanije so marsikoga od solz ganile. Tudi cerkveno petje je pod vodstvom g. župnika bilo vrlo lepo. Res, Škocijan se pre-

raja. Kakor je nekdaj slovel, ker se je toliko let oznanjevala kriva vera, tako naj slovi sedaj po živem verskem prepričanju in po vzglednem krščanskem življenju!

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Križev pri Tržiču. Vesel dan bil je za našo organizacijo binkoštni ponedeljek. Ta dan se je ustanovil namreč telovadni odsek katol. društva. Točno ob pol 2. uri so prikorakali bratje telovadci iz Tržiča v krasnih svojih uniformah v našo vas z lepim številom naraščaja. Potem so odkorakali k večernicam v župno cerkev, po večernicah je bilo napovedano javno predavanje v društvenem domu, katerega se je udeležilo zelo veliko fantov in mož, da smelo rečem, toliko število še nikoli. Z napeto pozornostjo so sledili izvajanjem gosp. dež. poslanca Žabreta o kmečkem vprašanju. Na to je imel brat Podlesnik iz Ljubljane krasen govor o pomenu in namenu telovadbe z ozirom na novo ustanovljeni telovadni odsek, v katerega se je vpisalo lepo število fantov. Na to se je vršila mala veselica, pri kateri je imel kaplan brat Prijatelj iz Tržiča krasen navdušujoč govor od fantov telovadcev, ter jih je bodril k vztrajnosti in pogumu. Pri veselici je lepo prepeval tržički moški zbor pod vodstvom g. Slabeta in pa križki cerkveni mešani zbor pod vodstvom g. Jos. Janca, za kar naj jim bo izrečena srčna zahvala. Glede zadnjega dopisa iz Križev moramo nekaj pripomniti, namreč da smo nevedoma poročali neresnico, češ, da se izžema tujce. Zato to drage volje prekličemo; sicer pa ne bomo prenehali šibati tega, kar je graje vredno, in bomo tudi v prihodnje imeli vedno ostro nabrušeno pero pripravljeno! Na zdar!

g Novice iz Mavčič. V zadnji številki »Domoljuba« nas zopet neki dopisnik opominja in vabi, naj bi tudi pri nas ustanovili kako društvo. Lepa misel, a težje izpeljiva. Zlasti ko človek prične bolj natančno o tem razmišljati, naleti na ovire, katerih prej ne bi pričakoval. Misel na ustanovitev takega društva v Mavčičah sem med prvimi imel tudi jaz. Že pred 9 leti, ko sem se učil v mestu roko delstva in bil član odnottnega »bralnega društva«, sem dobil veselje do društvenega življenja. Že takrat torej sem naredil namen, da kako tako društvo ustanovimo tudi pri nas, ko pridem domov. Toda vsled nasveta nekega mojega prijatelja, naj še malo počakamo, sem tudi jaz menil, da bo bolj prav tako. Med tem časom pa, ko sem jaz čakal ugodne prilike, se je nekemu drugemu bolj mudilo, in že drugič opominja v »Domoljubu«, naj že vstanemo iz spanja in ustanovimo društvo. Ker pa mnogi mislijo, da jaz pišem te dopise, bodi povedano, da sicer temu ni tako, vendar menim, da ker so izobraževalna društva ustanovljena že večinoma po vseh župnijah na Kranjskem, bi bilo prav, če se to tudi v Mavčičah kmalu zgodi. Menda se bo v ta namen prav kmalu vršil sestanek za društvo vnetih mož in mladeničev, kjer se bomo posvetovali, bi li kazalo društvo ustanoviti ali ne. J. V.

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Vače. Na umu je obolel 23-letni J. Kováč. Če pa ni morda temu vzrok ta nesrečni alkohol?

d Sava. Povožen je bil osemnajstletni Fr. Špek na Spodnjem Logu. Pri vožnji so se mu konji splašili in fant je prišel pod voz, ki ga

je tako poškodoval, da je še isto noč izdahnul. — V torek, 9. t. m., je šla procesija s Save na Sveto Goro. — Na Savi so že pričeli voziti gramoz na novi tir iz Trbovelj. Tudi prostor na kolodvoru nameravajo razširiti, kar je seveda že silno potrebno.

d Iz Klovrata. Mrtvega so našli 5. t. m. Zupančičevi kosci Franca Prohinarja, doma iz Kamnika. Vzrok smrti je bilo naibž nesrečno žganje.

d Od sv. Križa pri Litiji. Izkaz milih darov za pogorelce v Tehaboji: blag, gospod Fr. Komoran, zasebnik v Železnikih 5 K 10 v., prečast. gg. Anton Stenovec, župnik v Dupljah 10 K, Janez Sajovic, stolni prošt v Ljubljani 40 K, Evgen Legat, kaplan v Škofji Loki 50 K, Ivan Janc, župnik v Colu 30 K. Prečastiti župni uradi: Mirna 92 K 84 vin., Duplje 20 K, Catež pod Zaplazom 80 K, Polšnik 40 kron, slavno upravnništvo »Slovenca« 30 K, preč. gg. Lovrenc Kristofič, Hraščje 10 K, Mihael Saj, Stanga 16 K 40 vin., Bartol Baltaz, Spod. Bernik 20 k. Bog povni stoterno vsem dobrotnikom! Andrej Petek, župnik.

d Sv. Gora. Mrtvega so našli posestnika Rohneta izpod Sv. Gore. Na glavi je imel malo prasko. Na kak zločin ni misliti, ker so našli pri njem večjo svoto denarja. — Palec na nogi si je presekala neki posestnik, ko je v gozdu obsekaval smrečje. — Procesija za odvrnenje hude ure je šla 3. junija od tu na Sv. Planino.

d Šmartno pri Litiji. Dne 10. junija je imelo učitelstvo tega okraja tu svojo letno konferenco. Ob 10. uri so bili udeležniki pri sv. maši, pri kateri je učiteljski pevski zbor lepo prepeval. Banket je oskrbel gosp. Robavs. — Ta teden je šola praznovala papežev jubilej in cesarjevo šestdesetletnico s predavanjem in s skioptičnimi slikami. Slike so — razen svetopisemskih — lepe in razločne. Za ljudstvo se je ponovilo v šoli v nedeljo popoldne papežev slavlje s predavanjem in s slikami. Predavali in slike so kazali: gg. nadzornik Stiasny, dekan Rihar, nadučitelj Debelak, katehet Kralj in učitelj Fr. Mlakar. — Stalna učiteljica je postala na dvorazrednici v Vel. Gabru gospodična Minka Kalin, doslej v Šmartnem.

d St. Lambert. Začasni učitelj in voditelj tukajšnje šole je postal g. Al. Lillia.

d Stanga. Velikanski shod je bil na nedeljo sv. Antona. Romarji so prišli iz Dolenjske, Gorenjske in Štajerske. Bilo je vse prenapolnjeno. A kar nam ne ugaja, je to, da je pre malo preskrbljeno v duhovnem oziru, kar se tiče gg. spovednikov. Prosim, da bi se v prihodnje preskrbelo več gospodov za mnogoštevilne romarje, ki žele pri nas opraviti sveto spoved!

Iz ribniškega okraja.

d Slovensko katol. izobraževalno društvo v Ribnici je na binkoštni ponedeljek zopet priredilo par podučnih in kratkočasnih uric. Vri igralci občinstvu že dobro znani, so ponovili igro »Mlini pod zemljo«, ki je bila prvokrat uprizorjena na velikonočni ponedeljek. »Mlini pod zemljo« proslavljajo zmago krščanstva nad paganstvom. Zadnje besede govori pogumni krščanski senator Prob: »Kristus je zmagal! Bogu bodi slava!« Prireditelj take igre je prava pravcata pobožnost, in le hvaležni bi morali biti vrlim fantom, da so igro uprizorili. In vendar se je našlo nekaj od liberalcev nahujskanih ljudi, ki so proti igri zabavljali, češ, kaj treba napravljati veselice, ko je taka suša, molili naj bi raje, molili. Ti Pirkerjevi in Franceta Križmana prijatelji bi se gotovo tudi nad Zveličarjem spotikali, če bi še enkrat prišel na svet. Ne vedo reveži, kaj je predstava in kaj je veselica. Veselica je

za veselje, predstava pa za poduk; namesto da bi se podučevalo v govoru, se podučuje z dramatično igro; predstava je le neka prijetnejša oblika poduka. Drugo pot torej malo pomislite, da ne boste klobasali tjavendan! — Da je bilo po precej težko umljivi igri »Mlini pod zemljo« nekoliko oddiha, so igralci navrgli še komični nastop »Vrban Smuk pri dohtarju«, ki je vzbudil mnogo veselega smeha.

d Binkoštna sobota ni prav nič pripraven čas za veselice, če smemo soditi po kislih obrazih, ki so jih drugi dan nosili liberalni prireditelji zadnje zabave pri Arkotu. Vidi se, da te vrste ljudje ne hodijo v cerkev, ker sicer bi morali vendar vedeti, da je na ta dan zapovedan post. Vi pobožni branivci sv. katoliške Cerkve, ali so vam kaj zelo dišale pečene piške na binkoštno soboto zvečer pri Arkotu? Oj, kako ste Vi neznansko pobožni, kako ste goreči za čast božjo, celo pečene piške uživajte v strahu božjem na binkoštno soboto, ko je zapovedan post! O, vsa čast vam! Kadar bodo spet volitve, se boste po pravici spet trkali ob moška prsa in klicali: Mi smo katoličani! Hinavci! — In tisti, ki so zabavljali proti naši prireditvi, ali niso imeli nobene besede, da bi bili Arkotovim piškam vsaj za en dan podaljšali življenje?

d »Nova Doba« piše, da je gospod kaplan Orehek dejal v Otavcah o priliki agitacije za občinske volitve: »In če je tudi sam hudič, samo da z nami voli!« Može, ki so bili takrat v Otavcah zraven, vedo, da je to laž; »resnicoljubni« mladi liberalci pa naj svojo lažljivo tetko, »Novo Dobo«, primejo za jezik; pravi, da je mlada, pa obrekuje kakor stara kleptulja!

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Studenec. Dne 10. maja t. l. pogorelo je gospodarsko poslopje Jos. Stojca in Jak. Avsecu popolnoma vse. — Dne 5. junija t. l. je pa pogorela hiša Mart. Salmiča iz Roviš. Ker je bila sapa in vse suho, ni bilo mogoče ničesar rešiti. Žrtev sta postala tudi šestletna deklica in trileten fant, ena svinja in nekaj denarja. Priporoča se blagim dobrotnikom.

d Iz Loškega potoka. Zalosten dogodek iz naše fare. Pred nekaj dnevi je bil zavrtno, lopovsko napaden na poti iz Travnika proti Tabrcam naš kaplan g. Škulj. Napad je bil odbit. Zločinec je takratni začasni obč. tajnik in sedanjí tajnik hranilnice v Travniku, Skaza. Težko je vsem župljanom, da pade tak madež — napad na duhovnika — na našo župnijo. Izgovarja nas to, da zločinec ni domačin, marveč nek prihajajo iz Štajerske. Pred sodnijo so ga spoznali, da ni na čistem s pametjo, in le tako je odšel zaslužen kazni pri nedavni obravnavi. Ljudstvo se je ogorčeno vzdignilo in zahtevalo od županstva, da se taka skaza naše fare odpravi in iztira iz občine. Župan je odločnemu pritisku ljudske volje sledeč, odpustil ga iz občinske pisarne z obljubo, da se bode iztrgal tudi iz hranilnice, kar se pa do danes še ni zgodilo. — In kako pride naša fara do takega madeža?! Ali ni malo odgovornosti tudi na tistih, ki dajejo takemu človeku zaslužka in živijo takega človeka v občini?! Že to, če ni na čistem s pametjo, li naj bo tak človek duša občine, tajnik! Naj bo duša hranilnice, kar je baš tajnik! Li ne tvori občino — ljudstvo in hranilnico ljudski denar, in ne posameznikov! Ljudstvo dobro obsoja ta dogodek, a žalostno je, da jih je nekaj, — samo mal parček — ki ga zagovarjajo in izgovarjajo. Ljudstvo se je vzdignilo in bo ogorčeno obračunalo z vsemi, ki zagovarjajo napadalca na našega duhovnika. Več mož loškopotoških.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n Liberalna zagrizenost. »Pevskemu društvu« v Vipavi je Franc Mercina, ki je ljudski učitelj in je torej po svoji prisegi zavezan vzgajati versko-nravno, prepovedal pod kaznijo izključenja iti katerikrat pet na cerkveni kor. Je že prav, samo da se spoznamo! Bo že še prišel čas, ko bo izpodmaknjen tudi tebi stol! Menda tudi tvoj vrč ni tako trden, da se ne bi enkrat ubil. Le pridno hodi z njim po vodo!

n Liberalni zlikovci. Od sobote na binkoštno nedeljo so neznani zlikovci v Vipavi pokradli ondodnemu telovadnemu odseku telovadno orodje. Žandarmerija išče tatiče. No, če jih ne bo našla, žalostna menda ne bo radi tega. — Pa sta se repenčila »Narod« in »Notranjec« in grdila naše telovadce. No, no, le počasi, vi liberalni poštenjakoviči! Če vas že žandarji iščejo, je menda zadosti slabo za vas. Nas dosedaj še niso in nas, upamo, tudi ne bodo. Gospod Mercina, podučite vendar svoje pristaše, da tako ne gre; če ne, vam bodo vse pozaprlji žandarji in bodete ostali sami; general brez armade. — General brez armade je pa žalostna prikazen in naj ima ob hlačah še tako lepe rdeče »porte«.

n Kje smo? Kaj smo res že vsi pod prusko pikelhavbo? Nedavno je poslal g. stražmojster Turk v Vipavi čisto nemški dopis v neko tukajšnjo občino, županu, ki ne razume niti besedice nemški. To si mi enkrat za vselej odločno prepovemo, da bi se naš mili in lepl slovenski jezik tako preziral in da bi se po Vipavskem tako kočatila okorna in tuja nam nemščina. Ako slovenski penzionirani žandarji delajo vedno samo nemške pobotnice, je že to prav grdo, toda to je njih zasebna stvar. V javnosti pa takega postopanja kratkomalo ne bomo trpeli. Kaj niste Slovenci, gospod Turk? Vaše ime je pač slovensko! Če boste še dalje tako delali, potem se pa začnite pisati »Türcke«, ne pa Turk.

n Nesreča. Binkoštno praznike je peljal voznik z dvema konjema nekaj Tržačanov iz St. Vida proti Stanjeli. Kar pridrvi nasproti avtomobil. Konja sta se splašila in prevrnila voz in Tržačane, ki so potem morali iti peš na stanjski kolodvor. Je že križ, ker nismo vsi moderni. Ko bomo moderni vsi in se bomo torej vsi vozili z avtomobili, potem pa ne bo več sličnih konjskih nesreč. Bodo pa druge, seveda moderne, in teh bo morda še več in bodo še hušje.

n Nevhlta in burja. Na binkoštno nedeljo je vzbescela okoli 10. ure dopoldne po vipavski dolini silna nevlhta. Pokalo je kot ob pomorski bitki pri Čušimi, kjer so Japonci premagali rusko brodogoj. Pod Slapom je ubila strela zajca, ki je menda vedril pod topolo. Tudi nekateri telegrafični drogi so precej oluščeni in več drevje je omajanih in razklatih. Toče pa — hvala Bogu — nismo imeli in dež je precej namočil; trta kaj lepo kaže, še lepše kot lansko leto. Dobri Bog nas varuj še v prihodnje, in na jesen bomo prav veseli, še bolj, kot smo bili lani. — Binkoštni ponedeljek je pa zdijala silna burja, da letos še ni bilo take. Tisti, ki še niso bili povezali trt, imajo precej škode. Dvanajst Vipavcev je burja prevrnila, ko so se peljali v Postojno. Oni pa, ki so šli na Nanos k sv. Hieronimu, so morali lezti na obrisih kar po vseh štirih, da jih ni vrgla in pometla z gore ta silna vipavska metla. Poštni voz je imel »balast«, kakor pozimi ob najhušji burji.

Iz reške doline.

n »Notranjec« je v svoji 22. številki na uvodnem mestu navedel viteza pl. Hohenbluma z namenom, da hujša z njim proti Slovenski Ljudski Stranki. Toda kakšen je ta dični »vodja avstrijskih agrarcev«, kakor ga nazivlje zarukani »Notranjec«, pove nam poročilo iz Teichstadta na Češkem, kjer je bilo okrog Binkošti potovalno zborovanje nemške narodno-gospodarske osrednje zveze. Kot glavni poročevalec na tem shodu je nastopil tudi Hohenblum. Sedaj pa, kmetje, čuite, kaj je rekel ta »Notranjec« ljubljene? Izjavil je, da so kmetu vse od države in dežele podeljene podpore brezkoristne in škodljive. Imenoval je od poljedelskega ministrstva uvedeno državno podporo kmetijstvu škodljivo. Umljivo je, da je moral ta »vitez« krepke požreti na shodu radi te izjave in da so kmetje vsi ogorčeni nad takim »prijateljem«. Kako bi »Notranjec« huiskal proti našim poslancem, če bi se kateri tako daleč izpozabil; a Hohenbluma pa še hvali. Vedno vpije »Notranjec«, da so naši poslanci leni, da ne izprosijo nobene podpore, kar je seveda sama laž, a tu pa ne črhne niti besedice o dičnem »vitezu«. Res je, »Notranjec«: »Kmet ni igrača«, in ta slovenski kmet bode že še tebe in viteza Hohenbluma naprej preziral, kakor doslej in se ne bode brigal za zmerjanje političnih otročaje, kakoršni so vsi mlečnozobni študenti, ki se zbirajo okrog tebe!

n Ogenj. Hud požar je 6. t. m. uničil v Harijah dve hiši in tri gospodarska poslopja. Zgoreli so tudi štirje prašiči. Da se ni požar še dalje razširil, ima zasluge tudi požarna bramba iz Bistrice, ki je takoj prihitela na pomoč. Kako je ogenj nastal, se še ne vé. Zavarovani so bili sicer vsi posestniki, a le za male svote, tako da je škoda vendarle občutna.

n Izobraževalno društvo v Trnovem je priredilo na binkoštno nedeljo veselico s petjem in igrami »Sestrinska ljubezen« in »Pri gospodi«. Kljub slabemu vremenu je bila vendar dobro obiskana. Da se je igralo v vseh ozirih mojstrsko, skoraj ni treba pripomniti. Zlasti pa moramo pohvaliti v igri »Pri gospodi« služkinjo Marijo, ki je vzbujala obilo smehu v svoji gorenjski noši z rdečo marelo in gorenjskim dialektom. Obilo priznanja zaslužijo tudi kuharica Fini in pa domišljiva »frajla« Tekla, ki sta zelo dobro igrali svoji uloži.

n Liberalna olika. Na binkoštno nedeljo je prišla dostojna družba naše stranke v gostilno pri »Ježu« v Bistrici. Komaj so se vsedli v stransko sobo, že je prišel za njimi liberalni kričar Kukčev Pepe in začel razsajati, da morajo moliti sv. rožni venec, in začel odpirati vrata in uganjati druge surovosti, da bi izzval pretep. Ker so bili naši mirni, je kar divjal. Ko je prišel gostilničar in mu ni pustil takih surovosti počenjati, je pa vpil nanj, da ne pride nikoli več v njegovo gostilno, ker on pusti v svoji gostilni klerikalce. Taki so liberalci! Hvala Bogu, da naša stranka ne šteje takih surovin.

n Kap je zadela v soboto, 13. t. m. Jožefa Kovačič, po domače Blaža iz Dobropolj. Sedel je v gostilni M. Ribariča in se je zgrudil ter bil takoj mrtev. Bil je zvest pristav »Notranjca«. Star je bil šele 37 let. N. v m. p.!

Ildrijske novice.

n Upravni svetnik mestne hranilnice. Mož tega naslova je dolžan »Avstrijskemu Peniksu« 361 K 37 vin. Zavod je tožil, a ni ničesar dobil, ker upravni svetnik nima ničesar več. Bog varuj! Strele bi švigale na nas, ko bi bil tak kak klerikalec ali pa v vodstvu naših gospodarskih zadrug.

n Propal poslanec na delu. Zagoda je sedaj zelo delaven. Ker bodo v kratkem občinske volitve na Vojskem, zato raznim možem z Vojskega priporočila, naj občina hitro vloži na deželni odbor prošnjo za podporo ceste, in podpora bode gotovo dobljena. Kako ste pa svoj čas govorili, očka Gruden? Poznamo se, in ob volitvah se ne bo naše ljudstvo več zmenilo za prazne obljube liberalcev.

n Dajte ljudstvu kulturo! Tako vpijejo in pišejo idrijski naprednjaki, a za kulturo ljudstva se presneto malo brigajo. — vladali bi radi. Kultura pa, ki jo hočejo, je sovražstvo do vsega, kar se imenuje krščansko, mržnja do duhovščine, ločitev cerkve in države in odpad od vere. Če jim je kaj za kulturo, znanstveno izobrazbo, naj pa kaj žrtvujejo zanjo v obliki truda in denarja. Le eno omenim. Kje so večje mesečnine, pri liberalnih ali katoliških društvih? Menda vendar pri liberalnih. In to odtoč, ker hočejo liberalni prvaki vse sami založiti! Kdor ne meži, ta vé, da jim je ljudska izobrazba toliko mar, kot lanski sneg!

n Vrata prosveti so zaprli klerikalci v Ildriju, ker ne dovolijo, da se čitalnica vzdigne. Preperečili smo res, da se ne bo zavetišče liberalizma prezidalo na občinske stroške. Po omiki ljudstva upijete, pa ste je sami potrebni. Kje je še suh studenec dajal vodo? — Kofiko pa da storite za kulturo, o tem se lahko prepričate, če preberete občinske proračune zadnjih let in pogledate, kam se je obrnil preliminarni denar.

n Na slavnostni cesarski spreved na Dunaj je šlo 17 meščanov, 12 rudarjev, oziroma paznikov in pet čipkaric.

n Novo železnično progo Ljubljana-Horjulj-Ildrija-Sv. Lucija je pregledal g. nadzornik Oskar Englisch iz Ljubljane. Inženir se je izrazil, da izpeljava te železnice radi ugodnih tal ne bo zadela na toliko težkoč, kot se je v začetku mislilo.

n Prestavljen je davčni oficijal g. Janez Oswald iz Kočevja v Ildrijo.

Iz Logatca.

n Junaški čin — vsaj tako mislijo — so izvršili v Gor. Logatcu liberalni odborniki II. razreda, ko so dne 9. t. m. izstopili iz občinskega odbora. Novoizvoljeni odbor se je bil zbral k seji, da bi si volil župana. Pa glej spaka! Na noge stopi mož, velik in »zmožen«, da bi gore prestavljal, kalški Marinko, in izjavi, da odborniki drugega vol. razreda odložijo mandate, nakar so vsi razun enega odšli. To junaštvo so storili, ker nočejo sedeti med samimi nezmožneži, kakor trdijo. — Zdaj je jasno, kdo dela nemir in zgago v občini. Ti možje bi radi pri nas upeljali razmere, kakor so jih imeli na Jesenicah ali na Vrhniki. Zelo se motijo. Posledice, ki slede takim otročarijam, naj pripišejo sami sebi. Vedo naj tudi, da znana zlahta in nekateri zagrizenci v Gor. Logatcu nikdar ne bodo prišli do krmila.

n Novo faro dobijo v Dol. Logatcu najbrž že letos. Dolgo so čakali, slednjič se jim bo želja vendarle izpolnila, kar je prav. Tako se bode polagoma zravnala tudi stara napetost, ki je bila med zgornjim in spodnjim koncem.

n V Dol. Logatcu je priredilo izobraževalno društvo na Vnebohod igri »Nemški ne znajo« in »Eno uro doktor«; gorenjelogaško izobraževalno društvo pa na binkoštni ponedeljek igro »Čevljari«. Igralo se je dobro. Žal, da je bilo pri obeh prireditvah kaj malo občinstva. Ni čuda! Prevečkratna zabava postane sčasoma tudi dolgočasna. Bolj poredko igrati, pa takrat dobro!

Vrhnjske novice.

n Mlekarska razstava. Dne 31. maja in 1. junija je bila na Vrhniki mlekarska raz-

stava. Svoje izdelke je razstavilo 41 mlekarskih zadrug. Posebno pozornost je vzbujal doprinski kip cesarjev iz surovega masla, ki ga je res umetno napravil kipar Zajc iz Ljubljane. Ta razstava je pokazala, da je mlekarstvo na Kranjskem od lani zelo napredovalo. Razstavljeno je bilo tudi maslo z Danskega in iz Šlezije, a reči moramo, da naše maslo danskemu ni delalo nikake sramote. Častna darila so dobile mlekarne Vrhnika, Rova pri Kamniku in St. Vid pri Zatičini. — Razstavo so si ogledali tudi odposlanci poljedelskega ministrstva, gg. c. kr. dvorni svetnik Ertl, referent o zadrugištvu v poljedelskem ministrstvu, in Halousek, mlekarski inspektor poljedelskega ministrstva. Iz Ljubljane so bili gg. deželni glavar Šuklje, deželna odbornika grof Barbo in dr. Lampe in predsednik mlekarske zveze, g. stotnik Matija Kump. Visoki gostje so se o razstavi, ki je bila prirejena v lepi, z zelenjem, cvetjem in zastavami okrašeni dvorani »Katoliškega doma«, izrekli zelo pohvalno ter obljubili državno in deželno podporo v povzdigo mlekarstva. Zelo je gospodum ugajala vrhnjska mlekarica, ki je tako moderno opremljena, da v južni Avstriji doslej nima para. Tuji gostje so si tudi z zanimanjem ogledali krasno vrhnjsko okolico z izvirkami Ljubljane. Razume se, da je razstavo posetilo na stotine domačih ljudi, katerim se je bralo z obraza neko veselje in ponos, da tako čvrsto napredujejo. Res, čast Vrhnicičanom!

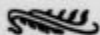
n Občni zbor. Dne 1. junija je imela ljubljanska mlekarska zveza svoj občni zbor, ki se je vršil zelo živahno. Temu pa je sledil v mlekarini učni tečaj za voditelje mlekar. Obeh prireditve se je udeležilo lepo število gostov iz raznih krajev Kranjske. Za vse te prireditve gre velika hvala gospodom iz Ljubljane, kakor tudi načelniku vrhnjske mlekarne, g. Tršarju, in voditelju tečaja, gosp. Legvartu. Opazili pa smo, da je zlasti za mlekarske tečaje, katerih marsikateri voditelji mlekarne silno potrebujejo, premajhno zanimanje. Na noge, v umnem gospodarstvu je kmetova moč!

n Lurški jubilej. Na binkoštni torek so na Vrhniki v prijazni podružnici Sv. Trojice slavile dekliške Marijine družbe lurško petdesetletnico. Hribček Sv. Trojice, kakor tudi cerkev sta oblekla slavnostno obleko. Uprav mojestersko so vrhnjska dekleta okrasile cerkev z venci, zelenjem in cvetličjem. Izpod oboka pred glavnim altarjem pa je med zastori iz vencev visela slika lurške Device, okrašena z belimi lilijami in cipresnim vencom. Tudi vrhnjski fantje niso hoteli zaostati, pa tudi možje so jim krepke pomagali. Postavili so 12 orjaških mlajev, 5 slavolokov krasili itak prijazni vrhnjski trg in ljubki griček Sv. Trojice. Vrh griča pa stoji visok jubilejni mlaj, na katerem bo celo letošnje leto vihrala slavnostna zastava. Tudi vrhnjski tržani so se dobro izkazali — po »Klancu« je skoraj iz vsake hiše vihrala zastava. — Na slavnostni dan sam pa so se sešle na Vrhniki skoro vse družbe iz dekanije, z malimi izjemami; če se niso udeležile slavlja celotno, pa so odposlale številno zastopstvo; tako da je bilo do 600 družbenic z zastavami. Navzočih je bilo tudi 12 duhovnikov. Pojoč se je pomikal slavnostni spreved med mlaji skozi trg od župne cerkve k Sv. Trojici, kjer je borovniški g. župnik Juvanec v krasnem govoru proslavil lurško Devico. Nato je daroval g. Skubic sv. mašo z leviti, med katero je prejel nad 300 deklet sv. obhajilo. Kaj ubrano so povelicevali slavnost zvonki glasovi vrhnjskega cerkvenega zbora pod vodstvom g. Levstika. Vsemu zboru priznanje! Do viška pa je priklopelo navdušenje, ko je po sv. maši g. župnik Juvanec, sam lurški romar, intoniral lurško himno, ki jo je s sveto vnemo prepe-

vala vsa cerkev. Po končani cerkveni slovesnosti pa se je zopet pomikal sprevod skozi trg, deloma v »Katoliški dom«, deloma pa k g. Oblaku, kjer so dekleta dobila nekoliko jutreka, pri katerem so s hvalevredno prijaznostjo stregla vrhniška dekleta svojim oddaljenim sosestram. Nato so se družbe zopet razšle na svoj dom. Vsi pa so nesli seboj najboljše spomine na gostoljubni vrhniški trg in na medsebojno ljubezen. Lurška Devica bodi vsem plačnica!

Iz raznih krajev Notranjske.

n Iz Zagorja. Dolgotrajna suša meseca maja je pri nas veliko škodo povzročila, kmetje se žalostno in obupno ozirajo po senožetih in travnikih. Kar nam je črv pustil, nam je pa suša vzela. Zadnje dni je bilo pri nas obilo dežja. Na binkoštno nedeljo dopoldne je treščilo ter ubilo štiri odrasčena goveda na paši, pastirju pa se ni nič hudega pripetilo. Treska in hudega vremena reši nas, o Bog! — Na binkoštni ponedeljek, ko je v naši vasi patronat, je imela neka krčmarica blizu farne cerkve muziko in ples. Pri njenem bližnjem sosedu je ležala na mrtvaškem odru družinska mati; ljudje, ki so hodili ranjko kropit, so se zgražali nad plesom, rekoč: to se pa vendar ne spodobi, tako blizu mirliča prirejati godbo in ples!

Narodno gospodarstvo

Narodno - gospodarske drobtine.

Malokomu vsak novčič tako prav pride, kakor revnejšim kmečkim slojem. Ker malo pridelajo, nimajo kaj prida prodajati, drugih dohodkov pa nimajo. In vendar tudi v njihovem gospodarstvu in gospodinjstvu vedno treba denarja za to ali ono. Zato bi ne smeli zamuditi nobene priložnosti za zaslužek, čeprav majhen. Tako priložnost jim ponuja narava sama. Opozarjamo samo na rdeče in črne jagode, maline in gobe, ki se v mestih za drag denar prodajo, a marsikje v gozdih nepobrane konec jemljemo. V bližini mesta se sicer to ne zgodi, pač pa v krajih, ki so mnogo ur hoda oddaljeni od mesta. Ljudje pravijo, da se jim tisti dan pot v mesto radi prodaje jagod, malin ali gob ne izplača; ako pa se peljejo po železnici, jim pa tudi nič ne ostane. Zato ne nabirajo ne enega ne drugega. Pa vendar bi se dala ta reč prav lepo urediti.

V vsakem kraju bi se gotovo dobila osebja, ki bi doma od ljudstva kupila nabrane jagode, maline ali gobe ter jih potem sama nesla prodajat v mesto, kakor se to že v mnogih krajih godi z jajci. Seveda bi ljudje doma morali ceneje prodajati nego v mestu, ker mora prekupčevalka tudi imeti svoj zaslužek. A boljši je le groš v žepu, nego pa nič.

Jagode, maline in gobe lahko nabirajo otroci in stari ljudje, ki niso za težko delo, in zlasti oni, ki pasejo živino. Pri tem si je treba zapomniti, da se vsaka stvar toliko dražje in lažje proda, kolikor lepše in čednejše izgleda. Paziti je tedaj treba na to, da so jagode in maline lepo narahlo nabrane, da niso zmečkane in s travo in drugimi smetmi namešane. Odstrani naj se posebno vsako gnjilo ali nezrelo jagodo in malino. Isto velja za gobe. Za snažno, zdravo blago se ljudje kar trgajo, čeprav se ga drago drži, slabega, nečednega pa se vsak ogiblje.

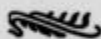
Gobe se posebno drago prodajajo, če so posušene. Pa tudi za dom so okusna in tečna hrana. Kdor hoče gobe sušiti, naj jih najprvo lepo ostrga in očedi vsake nesnage, n. pr.

zemlje, mahu, trave in gnjilobe. Potem se jih nareže na tanke listke in narahlo nasuje na deske, rešeta ali papir. Postavi se jih na solnce ali pa se jih dene po kruhu v nekoliko ohlajeno odprto peč. Dobro je, da se jih tu in tam nekoliko premeša ali pretrese, da se enakomerno suše. Ko so gobe popolnoma suhe, dene se jih v čiste vrečice, te se zaveže in obesi na popolnoma suh kraj blizu peči ali ognjišča. Pri tem je treba ves čas narahlo ravnati z gobami, da listki ostanejo lepo celi in beli. Pripominjamo še, da so za sušenje vse vžitne gobe pripravne.

Poskusite torej, kmečke gospodinjice, in videle boste, da si na ta način lahko zaslužite za sol, pa še za kavo povrh!

Proti napenjanju govede imamo prav dobro in prav priprosto domače sredstvo, ki je pa menda le malo znano. Stvar je ta-le. Napeto govedo je s prednjimi nogami postaviti na močen zaboj, narobe obrnjeno kad ali sploh kak drug primeren vzvišen prostor. V tem položaju postane mesto, kjer se požiralnik stika z želodcem, prosto in se dvigne kvišku. Tako se oprosti požiralnikova odprtina; živali se začne rigati (kolcati) in plini (vetrovi) se po tem potu odstranijo. V hudih slučajih, ko se je bati, da se žival zaduši, povzroči to priprosto sredstvo veliko olajšavo, v lažjih slučajih pa tudi popolno ozdravljenje. Seveda pa je, zlasti v težkih slučajih, poskušati tudi druga znana zanesljiva sredstva.

Koprive so izvrstna krma za domače živali. Paziti je le treba na to, da se jih ne polaga takoj svežih, marveč šele potem, ko so nekoliko uvene in več ne peko. Izkušnje so pokazale, da krava, ki rada žre koprive, daje več in boljše mleka ter je zlasti surovo maslo iz takega mleka izvrstno. Konji, ki se jim med krmo meša kopriv, imajo lepo svitlo dlako. Za perutnino je koprive zrezati in skuhati; kokoši po njih mnogo raje in lepša jajca neso. Ponekod, n. pr. na Švedskem pridelujejo koprive kakor pri nas deteljo; poleg velike vrednosti kot krma ima namreč kopriva tudi to dobro lastnost, da je zadovoljna z vsako zemljo, da ne zahteva posebne nege, da nikoli ne pozebe — kakor že pregovor pravi — in hitro raste, da se jo na leto petdo šestkrat kosi. — Koprive so prav zdrava jed tudi za ljudi in se jih pripravi tako, kakor špinačo.

Iz raznih krajev.

Iz Amerike. Pozor, rojaki! Ker čitam v časnikih, da še vedno dohajajo Slovenci sem v Ameriko vkljub slabim časom, ki so nastopili lansko jesen, tem potom to odločno odsvetujem vsakomur, kdor noče, da pride iz dežja pod kap, ker je sedaj na tisoče delavcev brez dela. Tukaj so ljudje vsakovrstne narodnosti in jezikov, med katerimi nas je tudi precej Slovencev, in delamo vsi v premogokopu, a že od aprila meseca le po pet dni v tednu, in še tiste dni se ne dela tako, kakor se je pred krizo; po mnogih krajih je pa še slabše in tako čakamo le boljših časov. Če jih bomo dočakali, pokazala bo bodočnost. Mnogo je ležeče na prihodnji predsedniški volitvi, a kakor se že sedaj za trdno trdi, bo najbrž za novega predsednika izvoljen sedanji vojni tajnik Taft. — Pozdravljam vse čitatelje »Domoljuba«, cenjenemu »Domoljubu« pa želim obilo uspeha. Alojzij Jakš, Heilwood, Pa.

Hudajužna. Čitam po raznih časnikih, kako se zanimajo za vsakovrstne delavce po tovarnah in rudokopih, samo nas gozdnih delavcev pa nobeden niti v misel ne vzame. A ravno mi, takojimeno »golcarji«, smo največji trpini, ker moramo zjutraj od 4. ure pa

zvečer do 8. ali celo do pol 9. ure delati za majhno plačo od 2 K 40 vin. do 3 K 20 vin. Posebno žalostno za nas delavce pa je, ker je še nekaj takih mojstrov, da nočejo svojih delavcev zapisati pod bolniško blagajno zagraditi, ker mora tretji del mojster plačati. Na tiste vinarje se gleda, in koder kak delavec oboli ali se kaj ponesreči, potem je tako, kakor zupuščeno živinče v planini. Zadnji čas je, da tudi mi gozdni delavci potrhamo pri naših državnih poslancih.

Najnovejši dogodki.

O raznih atentatih na vladarje se čuje zadnji čas. Policija portugalska je prišla na sled veliki zaroti zoper novega kralja Manuela. Mnogo zarotnikov so zaprli. Nameravali so umoriti kralja na dan sv. Rešnjega Telesa, ko bi bil šel k procesiji. — V Revalu so nameravali anarhisti umoriti ruskega carja. Najeli so neko liberalno učiteljico, da bi vrgla bombo, a branila se je tega čina. — Tudi na nemškega cesarja se je namerjal atentat, ko je bival na Dunaju na obisku našega cesarja. Predno je šel cesarjev voz mimo dveh sumljivih žensk, je ena segla v žep, v katerem je tajni policist našel bombo.

V Perziji vladajo veliki nemiri. Velik del ljudstva je nezadovoljen s svojim vladarjem, kateremu preti velika nevarnost, da ga umore.

V Sosnovicah so aretirali več revolucionarcev, med njimi neko študentko in neko zobozdravnico. Pri tej priliki so našli veliko orožja in nevarnih spisov.

Angleško brodovje sredozemskega morja pride 1. julija v Trst in ostane tam več dni.

Izid glasovanja

pri deželnozborskih volitvah dne 21. februarja 1908.

VII. volivni okraj: Novomesto, Kostanjevica, Krško.

Volilščice	Jožef Dular	Jožef Zorc	Franc Majzel	Razcepljen
Okraj Novomesto				
Šmihel-Stopiče	330			8
Mirna peč	113			6
Orehovica	43			2
Št Peter	62			3
Poljane	13			
Prečna	54			
Toplice	105			7
Črmošnjice	32			2
Bela cerkev	28	16		
Brusnice	73		20	
Skupaj	853	16	20	28
Okr. Krško				
Raka	60			3
Studenc	18			1
Bučka	29			3
Krško	42			8
Cerklje	162			1
Skupaj	311			16
Okraj Kostanjevica				
Št. Jernej	165			1
Velika Dolina	32			4
Sv. Križ	63			
Kostanjevica	34			3
Catež	52			
Skupaj	346			8
Novo mesto	853	16	20	28
Krško	311			16
Kostanjevica	346			8
Skupaj	1510	16	20	52

Podpisana naznanjam sl. občinstvu, da sem **otvorila**
manufakturno trgovino
na Grosupljem št. 20.

Prizadevala si bodem z nizkimi cenami in točno
potrebo pridobiti si veliko odjemalcev.

Za obilen obisk se priporoča
1286 4-4 **Alojzija Omahen.**

Sinkovturn. Primeren prostor za kacega
č. g. duhovnika je Sinkovturn,
pošta in mesnica je v bližnjih
Vodicah. Župnišče popolnoma prenovljeno, cerkva
snažna, prijazna. Kraj miren in tih. 1413 2-2

Eden ali dva vajenca

1489 1 za pekovski obrt se sprejmeta takoj v do-
bro hišo, kjer jima je zagotovljena strokovna
izobrazba in preskrba z obleko in hrano za čas
učne dobe. — Pojasnila daje **Avd. Jenko**,
pek, mojster, **Ljubljana**, Mar. Terezije cesta 7.

Mizarskega pomočnika

sprejme takoj **JAKOB ČEBAVS**, mizarski
mojster na Brezjah, p. Radoljica. 1486 2-1

Prodaja posestva.

Franc Čelhar iz Nemške vasi št. 10,
občina Št. Peter na Krasu, proda iz proste
roke **hišo** s 3 sobami in kuhinjo, **2 lopi**
in **hlev** za 8 glav živine, 1/2 zemlje njiv,
vrta in košenin. 13 oralov gozda. — Cena
nizka in primerna. 1237 3-3

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 6. junija. 36, 56, 84, 79, 11.

Praga, 81, 80, 2, 52, 14.

ZITNE CENE.

Cena za 100 kg. — Ljubljana, 10. junija.

Pšenica, domača	24.50
Rž	20.50
Oves	17.—
Ajda, črna	19.—
Ajda, siva	19.—
Proso, rumeno	16.—
Ječmen	18.—
Fižol, rdeč	19.—
Fižol, koks	19.—
Fižol, mandalon	14.—

Pozor! Gospodje kmetovalci!

Ker je bilo lansko leto eno najslabših glede sadja, tedaj
v vseh krajih mošta primanjkuje, se bodo snovi za **napravo**
mošta, oziroma domače pljače zelo kupovale; prosim se tedaj
za pravočasno naročilo, da se vam lahko postrže.

Naravne snovi za napravo domače pljače

na droži, tropine ali samo vodo dobite le pri meni po natanko
preizkušenih navodilih. Snovi so naravne in tedaj, ako imajo
papirne vreče **cezarški orel**, katerega sme od vseh trgovin,
ki podobne snovi prodajajo — **le moja velatrdka**, ki je po
vsem Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Hrvaškem, Gor. in
Dol. Avstrijskem, ja po celi Avstriji znana, natančni in nositi.
Pazite natanko na mojo trdiko, da res dobre snovi, zdravju
popolnoma neškodljive dobite! Pljača se nikdar ne pokvari,
ampak je tem boljša, čim dalje stoji. Prodajam tudi snovi za
napravo kisa, razne cvete za žganje, sestavo za napravo ruma
l. i. d. — **Ne zamenjajte moje veletrgovine z malimi trgo-**
včinami, ki ne morejo po tako nizki ceni tako finih snovi
prodati. — Cenik pošljem zastonj. 1287 3-3

C. F. Schubert, imejitelj **Karol Scholz**
Gračec, Murplatz št. 10.

Zelo trpežno

OPEKO

kakor zarezno, navadno strešno in zidarsko
v poljubni množini priporoča 940 9-3

A. Kobi,

Breg, železniška postaja Borovnica.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za najboljše potovali naj se obrnejo
Simona Hmeletxa
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kotlovrska Pojasnila daje se brezplačno.

istotam sprejmejo se dobri in zasno-
ljivi zastopniki.

Priporočam gg. čevljarjem in p. t. občinstvu
svojo **trgovino z usnjem**
in vsemi čevljarstvi potreb-
ščinami v **Ljubljani sv. Petra**
oesta 2, nasproti cerkve frančiškanov.

Izkušal bom, da z dobrim blagom in nizkimi cenami
zadovoljim vse c. odjemalce in prosim c. bilnega obiska.

2844 52-10

K. A. Kregar.

Ena dopisnica

zadostuje, da dobite brezplačno in poštne
prosto krasni novi cenik, kateri je ravno kar izšel,
ur, zlatnine in srebrnine od prve največje eksportne
trvdke

H. SUTTNER, Ljubljana
Glavni trg, nasproti rotovža.

1227 10-5

Velika zaloga krasnih primernih birmanskih daril.

Izurjenega hlapca in deklo

Franc Tavčar, trgovec v Selcih pri Škofji Loki.
Služba je nastopiti takoj. 1363 3-3

Posestvo, ležeče ob državni cesti, 1 uro
oddaljeno od Beljaka, 20 minut
od železnice, obsegajoče okrog
8 oralov dobre zemlje, kakor: vrta in travnikov, je za
2700 gld. **naprodaj**. Pripravno je za čevljarje ali
krojače. 900 gld. ostane lahko vknjiženo. **Josip**
Zwick, Neudorf, p. Borovlje, Koroško. 1360 3-3

Sprejmeta se

1377 3-3

dva jermenarska in sedlarska učenca

pri **Jakobu Šega**, Ljubljana, Poljanska cesta 49.

Odlikovano. Ustanovljeno 1870.
Vse vrste lovskih pušk,
dvocevč, risanic, tro-
cevč, samokresov, se ku-
pi najceneje z najvišjim po-
roštvom naravnost od to-
1289 varne orožja 52 4

Anton Sodja,
Borovlje, Koroško.
Bogato ilustrirani ceniki
zastonj in franko.

Organist

1495 in 2-1

cerkvenik

dobi službo v **Svibnem**
pri Radečah. Oženjeni
rokoalci imajo prednost.
Služba dobra. — Nastop
dne 1. avgusta.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak **po 4³/₄ %** to je, daje za 200 kron
delavnik od 8. do 12. ure **9 kron 50 vinar. na leto.**

Druge hranilne knjižice se sprejemajo **kot gotov denar**, ne da bi se njih obrestovanje **prekinilo.**

Rentni davek plača hranilnica sama. — **Najsigurnejša prilika za štedenje.**

Kanonik A. Kalan l. r., predsednik.

Kanonik J. Sušnik l. r., podpredsednik.

1905 2

1. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in alikovanje na steklo

Aug. Agnola,
Dunajska cesta 13a, poleg Figovec
se pripravlja predati družbi in p. n. slava. oblikovne za naprave, karnevalne okrasne, svetilne steklarstvo ali alikovanje na steklo, steklenih del, naprave okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različne porcelanske in steklene posode za namizje, gostilo in za sebojke, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Nariši, ceniki in proračuni na zahtevo zastonj, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpelo.
1807 59-20

Pozor, kmetice in dekleta!
V moji lekarnički praksi, katero izvajam že čez 25 let, posrečilo se mi je, iznajti najboljša sredstva za rast las, to je Kapilost. št. 11. Isti deluje, da postanejo lasje gosti dolgi in odstranjuje prhljaj (luskine) na glavi. Cena (franko na vsako pošto) je: 1 lončič 3 K 60 v, 2 lončiča 5 K. Treba, da si vsaka obitelj naroči. — Prosim, da se naroči samo od mene pod naslovom: P. Juršič, lekarnar, Pakrac št. 65, Slavonski. Denar se pošlje naprej, ali s poštanim povzetjem.
b 2730

Skrivalnica.

Kje je padli slon?

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoska prekomorska družba.
Odpušča se iz Ljubljane vsak torek.
Vozne liste in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana,
Dunajska cesta št. 18, nasproti znane
gostilne pri „Figovcu“. 1878 26-10

K 415.000

glavni dobiček

11 letnih žrebanj 11

pri nakupu štirih,
gotovo izžrebanih
originalnih srečk
ki se vedno zopet

lahko prodajo:
1 srečka avstr.
rdečega križa
1 srečka ital.
rdečega križa
1 srbska drž.
tobačnasrečka
1 Joszov „Gutes
Herz“ srečka.

Vse štiri originalne
srečke K 135 — ali
v 38 mesečnih ob-
rokih po K 4-25.
Prihodnje žrebanje že
1. julija 1908.

Že prvi obrok zagotovi
igralno pravico do vseh
originalnih srečk pod
oblast. nadzorstvom.
Cenik žrebanja zastonj

Menjalnica OTON SPITZ,
Dunaj L. Schottenring 28
ogel Gonzagagasse.
1463 2-1

Vprašajte svojega
zdravnika niti

Lo=
vac=
rin=

voda za lase edino gotovo
učinkujoče sredstvo pri pleši,
izpadanju las, luskah? LOVA-
CRIN povzroči polno svilno bra-
do ter lase. Dobiva se v stekle-
nicah po K 5 — 3 steklenice
K 12 —, 6 steklenic K 20 — v
mnogih drogerijah, parfume-
rijah in lekarnah monarhije
ali naravnost pri 1419

M. Feith natl.,
DUNAJ VII. Richterstrasse Nr. 9

Razglas.

Vsled sklepa občnega zbora Bratovščine
sv. Jožefa s sedežem v Ljubljani se tem potom
ponovljeno naznanja vsem tistim članom, ki že nad
tri leta pripadajo temu društvu, da zaradi popolnitve
društvenega imenika pošljejo listke, na katerih je
navajati: **krstno ime in priimek, dan vstopa**
in koliko se je plačalo vatopnine,
dalje je li bil letnih doneskov oproščen,
ali pa če je enkrat za vselej plačal po-
greščino in v katerem znesku. Ti listki
se oddajo osebno, ali po pošti na adresu **g. Fr.**
Soukal, trafikanta in krojaškega moj-
stra v Ljubljani, Pred škofijo števil. 12,
kateri je obenem tudi pooblaščen, da izplačuje
proti pobornikom društvene račune in sprejema pla-
čila kakor letne doneske, doplačila na pogrebu in
vpisuje nove ude.

Pripomniti je že, da bi onega, ki bi po pre-
teku treh mesecev, to je do konca av-
gusta t. l., svojega listka ne priposlal
ali se osebno ne zgledil, več ne sma-
trali društvenim članom.

Tem potom se tudi člani opozarjajo, da se bodo
letni doneski za naprej pobirali vsako prvo nedeljo
po novem letu.

Tisti pa, kateri vpošiljajo letne doneske po pošti,
naj dodajo k svoti 2 K še za poštino 6 h, ker inace
društvo za ta znesek škodo trpi.

1469 3-1

Vodstvo Bratovščine sv. Jožefa.

Korpulenco

debelost odstranjuje
zeliščno milo „Ural“

Odlikovano je z zlato ko-
lajno in častno diplomom.
Mesto zalitega telesa mla-
deniška in vitka postava.
Nikakoršno zdravilo, edi-
nole kot sredstvo za od-
stranjenje debelosti.

Zdravniško priporočeno.
Nobene dijetle, nobene
premembe v vsakdanjem
življenju. Izboren učinek.
1 kos 150 g 2 K, 3 kosi
5 K, 6 kosov 9 K. Dobi
se edinole pri M. Feith
natl., Dunaj, VI., Ma-
riahilferstrasse 45.

Raki. Surovo maslo.

franko po povzetju: 60 do 70
živih velikih rakov K 7 50;
80 do 100 namiznih rakov 6 K;
iz krevčev mleka, naravno
surovo maslo 4 5 kg zaboj
K 9. Gospa Margules, Buczacs
36 (Ogrsko).

Leposlovni mesečnik

„Dom in Svet“

stane za celo leto
K 10 — Naroča se v
Ljubljani.

Sprejme se v enem
ali dveh mesecih pošten,
spreten in priden, za konje
popolnoma zanesljiv

kočijaž

Kje, pove upravništvo
tega lista. 1487 1-1

Pozor slovenski kmetovalci! Opozarjamo
na oglas glede posestva na slovenskem Ko-
roškem! Kakor se nam zatrijuje, se posestvo
proda samo zaradi preselitve. Neko nemško
društvo se hudo poteguje za to posestvo in
ponuja mnogo več, kakor je sedanja kupna
cena. Želeti bi bilo, da se tukaj nastani slo-
venski kmetovalec!

**V Ameriko
in Kanado**
najzložnejša,
najcenejša in
najvarnejša

vožnja s **Cunard Line**

Bližnji odhod:

Iz Trsta: Altonia 23. junija, Slavonija 7. julija,
Panonija 21. julija 1908.

Iz Ljubljane: Lusitanija, (najboljši, največji in
najlepši parnik sveta), 4/7., 25/7., 15/8., 5/9.,
3/10., 24/10. — Mavretanija 13/6., 11/7., 1/8.,
22/8., 19/9., 10/10.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odiascek**, Ljub-
ljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega

Naročite cenik ur

zlatnine in srebrnine,
ki ga pošljem zastonj in po-
1376 štnine prosto. 26 2

Velika zaloga ur, samo
švicarskega izdelka. Vsaka ura
je natančno preizkušena in se
jamči. — Ne naročajte ur od
tujih židovskih trdč, ampak
obrnite se na trdčko

FR. P. ZAJEC,

ur in edini zastopnik švicarske to-
varne ur. — Ljubljana, Stari trg 26.

Ugodna prilika za nakup zemljišča v Ljublj. predmestju

s hišo, hlevom za dve glavi živine in velikim vrtom
za zelenjavo; prodaja se pod ugodnimi pogoji.
Natančneje se poizve pri **Josipu Christof-u**
v Ljubljani, Škofje ulice št. 7. 1412 3-2

Stanje hranilnih vlog:
nad 22 milijonov K.

Mestna hranilnica ljubljanska v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne.
Ih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni
davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.
Posoja se na zemljišča po 4%, na leto. Z obrestimi vred pa plača vsak dolжник
toliko na kapital, da znaajo obresti in to odplačilo ravno 5%, izposojenega kapitala. Na ta
način se vza dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolжник poplačati dolg na primer v
33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6%, izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo
dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.
1083 13-5

Rezervni zaklad:
nad 768.000 K.

Zahtevajte zastoni

in poltine prosto moj veliki, bogato ilustrirani glavni katalog z okoli 3000 slikami vsakovrstnih niklastih, srebrnih in zlatih ur in vseh vrst solidnih zlatnih in srebrnih, glasbil, usnjatega blaga, kadilnih priprav po izvirnih tovarniških cenah.

Niklasta remontoarka . . .	K 3-—
Sistem Roskopf patentna ura . . .	4-—
Svicarska, originalni sistem . . .	5-—
Roskopf patent . . .	5-—
Registrirana „Adler Roskopf“ . . .	7-—
niklasta remont. na sidro . . .	7-—
Srebrna remontoarka „Gloria“ . . .	8-40
Srebrna remontoarka, dvojni pokrov . . .	12-50
Budilka . . .	2-90
Kuhinjska ura . . .	3-—
Schwarzwaldska ura . . .	2-50
Ura s kukavico . . .	8-50

Za vsako uro 3 letno pismo jamstvo. Brez rizike. Zamena dovoljena, ali denar nazaj.

Prva tvornica za ure v Mostu 1294 15-2

Jan Konrad

in kr. dvorni dobavitelj v Mostu št. 936 (Češko)

Ščetkarski pomočnik

dober, samostalen delavec, more dobiti dobro in stalno mesto. — Pobiže pove: **Vinko Bek**, Zagreb, Mlinarska cesta 10. 1459 3-1

Trgovina s klobuki in čevlji Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg 10

prereta svoje veliko zalogo najraznovrstnejših klobukov, od Andrej in čepic, kakor tudi najtpežnejših ter najfinijih čevljev.

Učenca

1460 2-1

za mizarški obrt, poštenih staršev sprejme takoj **Ivan Dogan** v Ljubljani.

Priložnostni nakup!

Namesto glid. 10-—, samo glid. 1-75

(30.000 komadov prodanih)

siane lepa „Gloria“ srebrna s plombo 36urna anker-remontoirna žepna ura, prima kolesje z lepim glavir. okrovjem s sek. kazalcem in lepo pozlač. ali posrebr. veričko z obetkom, natančno ideoča za samo 1gl. 75 kr. Dalje ponujam pozlačeno, 36urno (vele- prima švicarsko kolesje) remont. uro z lepo pozlačeno veričko za samo 2-50 glid. Za vsako uro triletno pismo jamstvo. Po povzetju pošilja: 1458 1-1

Izvoz ur **KOHANE**, Krakov št. 48.

Na neugajajoče denar nazaj. — Mnogi so naročili po dvakrat.

POZOR! ČITAJ! POZOR! Slavonska biljevina.

Ta je napravljena iz najboljših gorskih zelišč ter se izvrstno in z najboljšim uspehom uporablja proti zastarelemu kašlju, bolih v prsih, prehlajenju v grlu, hripavosti, težkem dihanju, astmi, pljučnem kataru, suhem kašlju, tuberkulozi itd.

Delovanje izborna, uspeh siguren. Cena je franko na vsako pošto za 2 steklenici 3K 40 v., 3 steklenice 5 K 80 v., po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 2 steklenici se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od **P. JURIŠIČA**, lekarnarja v Pakracu št. 65 (Slavonija).

5000 ur zastoni

Cenik pošljem vsakomur brezplačno in pošt. prosto.

Rosk. pat. 3-—	Kron budilka 2-40	J. budilka 6-—	ura z nihaj. 7-—	Izvirne Omega, 68882
srebr. ros. 8-—	svetleča 3-—	z bitjem 8-—	z bitj. n. zv. 9-—	M. Dukes Nach-
kelez. 7-—	z bitj. n. zv. 5-—	z godbo 10-—	z budilko 10-—	folger, Dunaj 1/1, Woll-
srebr. dvoj. 8-—	kuhinjska 3-—	s 6 valji 12-—	z godbo 12-—	zeile 9. 1014 10-1

zlatnina in srebrnina po izv. tov. cenah. 3 letno jamstvo. Zamena ali denar nazaj.

Max Böhmel, Dunaj IV., Margaretenstr. 27/76, v lastni hiši.

Zapriseženi cenilec in veštak. — P-jeveča in najstarejša tvrdka. — Ustanovljeno 1840.

5000 slik v katalogu zastoni in franko.

Destilacija žganja

spojena z izdelovanjem brezalkoholnih osveževalnih pijač se takoj prične z najboljšim uspehom, za oblastveno dovoljenje za izdelovanje in tudi prodajo se jamči ter uredi temeljito in strokovno manipulacija na licu mesta. Obširne informacije v dosego dobre kupčije. Resni reflektantje naj pošiljajo ponudbe pod šifro: „Erste Fabrikfirma 68882“ M. Dukes Nachfolger, Dunaj 1/1, Wollzeile 9. 1014 10-1

Knorr-ova Tapioka

zajamčeno pristna in čista fina in delikatna juha za vsako juho. — Lahko prebavna, torej se priporoča bolehamim na želodcu. Zmešana z juhnimi zelišči kot Tapioka. 1299 Juliene istotako prav izborna. 2-1

2 učenca in 1 pomočnika za mizarško obrt sprejme **Ivan Marguč**, Škofja Loka 1461 1-1

Hiša

s sadnim vrtom. 1 njivo in gozdom v **Stanežičah h. št. 4**, pri „Grogovcu“ se bode prostovoljno na dražbi prodala. Kupci ste vabljeni na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija t. l. ob 4. uri popoldne na lice mesta v Stanežice. Hiša se bode cenila na 3000 K. 1473 2-1

Ponudimo vsako poljubno množino

zidarske opeke, zarezanih strešnikov (sistem Marzola),
(ki se dajo privezati ali pribiti na lato, torej varni pred viharji),
portland cementa najboljše vrste, lončenih pečij itd.

F. P. VIDIC & Komp. v Ljubljani.